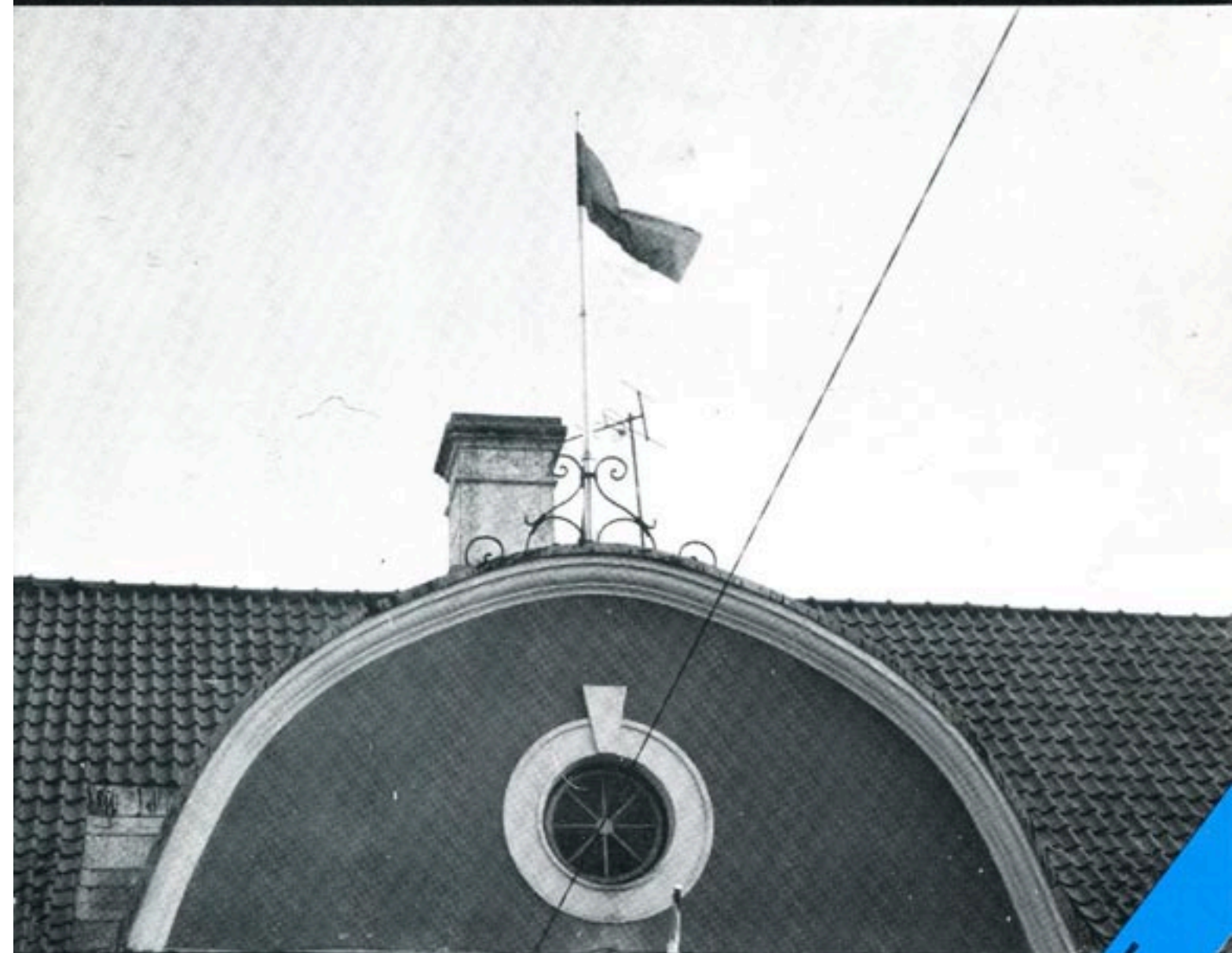

CONTRA

nr 6 1993 (nr 112 från starten) årgång 19 Pris 25:-

**Dalmasen som sökt poli-
tisk asyl i Belgien
Contra besöker Ösel**

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

Contra behöver Ditt ekonomiska stöd!

Contra är unik. Tidskriften och bokförlaget är helt oberoende av de stora tunga organisationerna. Contra lever inte på statliga subsidier eller sponsoring från näringslivet. Contra lever däremot på ett aktivt intresse från läsarna. Aktivt både när det gäller redaktionell medverkan och tips samt inte minst ekonomisk medverkan.

Det är kostsamt att driva en liten och oberoende röst som Contra i ett hav av statssubventionerade tidningar och tidskrifter. Men det behövs. Under många år har

Contra varit ensam om att stå upp för en förnufts och sanningens linje. När det nu är möjligt att få se Contra-inspireerade artiklar dyka upp i andra tidningar är det viktigt att komma ihåg att det bara går så länge vindarna blåser i den opportuna riktningen. Sedan lägger sig tystnadens matta åter över Sverige.

Contras ekonomi är ansträngd. Vi vädjar därför till Dig som har möjlighet att ge Contra ett extra ekonomiskt stöd denna gång.

Radannonser

Ayn Rand och objektivismen

Atlas Shrugged & The Fountainhead 90:- styck inklusive porto. Gratis info-paket innehåller bl a Playboys intervju med Ayn Rand. Föreningen För Objektivismen, Pl 987, 438 00 Landvetter. Fax 031-26 56 82. Postgiro 41 52 01-3.

Två på Kungsholmen

Bostadsrättstvå centralt på Kungsholmen i Stockholm uthyres i andra hand. Delvis möblerad. 4.500 kronor per månad. Tel 08-650 38 91.

Radannonser kostar 30 kronor för högst 6 rader. Skicka in Din text till Contra, Box 8052, 104 20 Stockholm.

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra

Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Tommy Hansson

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM

Telefon 08-654 95 52

Telefax 08-652 48 99

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor,
per år. Inbetalas på postgiro 85 95 89-4
eller bankgiro 261-2638.

Finland: Minst 120 mark per år.

Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: Minst 140 norska kronor per år.

Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: Minst 130 danska kronor per

år. Dansk postgiro 1 69 06 98.

Respektive artikelförfattares åsikter behöver
ej nödvändigtvis överensstämma med redak-
tionens.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Mólnár

Redaktion: Tommy Hansson, Georg Hardt
och Carl G. Holm.

Övriga medarbetare: Christer Arkefors, Bertil
Häggman, Birger Larsson, Bertil Lindblom,
Arne Sundström, Roger Söderqvist, Marek
Zyto samt Peter Hartvig, Danmark, Allan C.
Brownfeld, Washington och Rune Westin,
Sydney.

Annonsör

Johannes Dirfeldt 0522 - 64 16 06

Presslagd 1993-10-11

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1993

CONTRA-NYTT

Den välkände Contra-medarbetare Tommy Hansson har utsetts till ansvarig utgivare för Contra. Tommy Hansson är kommunfullmäktigeledamot i Södertälje och 42 år gammal. Han efterträder Anders Fjällström, Contras tredje ansvarige utgivare. Tidigare har Christer Arkefors och Benny Rung tjänstgjort som ansvariga utgivare.

Contra kommer även framöver att framställas av ideellt arbetande krafter.

Lögnarna mitt ibland oss: Bunny Ragnerstam hittar på vad som helst

Den sämsta sortens lögner om Contra har börjat dyka upp igen. Mannen bakom heter Bunny Ragnerstam och bor i Kristianstad.

Det var Olof Palme som myntade uttrycket "tystnadens konformism". Men trots att han riktade uttrycket mot sina borgerliga motståndare var det han själv som var den främste förespråkaren för just tystnadens konformism. Den som hade avvikande synpunkter skulle tystas diskret och effektivt. Det gällde såväl inom som utom partiet.

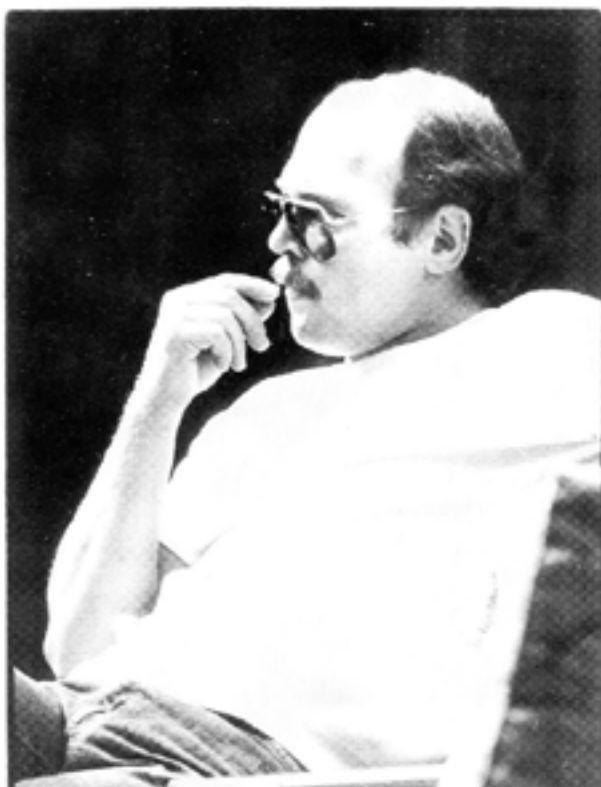
Under senare år har t o m en och annan partimedlem offentligt vågat berätta om detta. Inte minst Mona Sahlin, som förklarar sig helt oförstående med Olof Palmes auktoritära ledarstil.

Det som Palme själv kunde utträtta inom partiorganisationen skulle utträttas av andra när det gällde de politiska motståndarna. Det var bara vissa åsikter som var tillåtna och när någon var alltför framgångsrik så togs det stora indignerade artilleriet fram. Så skulle Högerpartiets ordförande Jarl Hjalmarson stoppas som FN-delegat, för att han var utrikespolitiskt opålitlig (socialdemokraternas utrikesminister Östen Undén var den som förklarar att han inte kunde tänka sig att Sovjetunionens vice utrikesminister Vysjinskij skulle kunna yttra ett osant ord om Raoul Wallenberg).

Den som vill få en god inblick i vilka knep som socialdemokratiska partiets ledande företrädare kunde nedlåta sig till skall läsa boken *Affärernas Sverige* av Kenth Olsson (utgiven av Contra Förlag, kan rekvireras från Contra för 190 kronor plus porto, eller köpas i närmaste bokhandel).

I anslutning till valen 1979, 1982 och 1985 var även Contra offer för de simplaste angrepp från socialdemokraternas sida. Kulmen nåddes med Sven-Ove Hanssons bok *Till höger om neutraliteten*. Boken slitter en i dagens läge märkliga helgongloria kring den neutralitetspolitik som fördes då för tiden. Dvs Sverige skulle stå neutralt mellan diktaturen i Öst och demokratin i Väst. Bägge sidorna var ju, när allt kom omkring, lika goda kålsupare.

I boken *Till höger om neutraliteten* överträffades dock alla tidigare skåldade skam-

grepp. Hur kommer man åt en obekvämlig röst som gräver fram irriterande sanningar? Är det en röst utan ställning i samhället och etablissemangets media går det enkelt att snickra ihop de mest bisarra lögner om nationalsocialistiska böjelser och kontakter. Det var vad det socialdemokratiska Tidens förlag och Sven-Ove Hansson gjorde 1985. Contras ledning påstods "samarbeta" med personer och organisationer som vi aldrig hört talas om innan vilaste boken. Ingen skulle efter detta vilja ta Contra på allvar.

Men Contra gav igen och visade att det som påstods om Contra var lögn och förbannad dikt. Socialdemokratins monopol på opinionsbildningen började brytas. Det fascistoida systemet med statsmonopol i etern bröts sakta ner. Det blev till och med respektabelt att anse att de politiska åsikter som förfäktades i länder som Storbritannien, Västtyskland och USA var demokratiska föredömen. Hetsjakten på Contra tystnade.

Men nu börjar en del vädra morgonluft igen. Opinionsundersökningarna kastar sin slagskugga över Sverige. Skall landet åter kastas in i tystnadens konformism, där bara en åsikt kan tolereras och där alla andra är

skumma individer som inte skall ha rätt att delta i den offentliga debatten?

Idag, 1993, har "författaren" Bunny Ragnerstam grävt fram Sven-Ove Hanssons lögner från 1985 för att komma åt Contra. Contras redaktion har samarbetat med personer och organisationer som åtminstone för redaktionen var helt okända. Och när vi förnekar detta drar Ragnerstam fram Hanssons bok som bevis. Där finns nämligen "källhänvisningar" där källorna tydligen tycks säga både det ena och det andra. När de svenska källorna inte räcker till dras till och med en fransk källa fram. Det som aldrig någonsin någon vågat påstå i Sverige har däremot skrivits i Frankrike. Och naturligtvis vet fransmännen bättre än svenskarna, för att inte tala om Contra-

redaktion, vilka åsikter som förfäktas av Contra och vilka personer som arbetar med Contra!

Författaren till den ovan nämnda Contra-boken *Affärernas Sverige* ljuger dessutom enligt Ragnerstam när han påstår sig vara doktorand vid Lunds universitet och saknar handledare där. Här finns det verkligen, gedigen källhänvisning, inte bara uppgifter i Contra utan också handledaren personligen, historieprofessorn Göran Rystad. Men Ragnerstam bryr sig naturligtvis inte om sådant.

Denna pinsamma rappakalja har sedan publicerats både i Arbetet och Kristianstadsbladet. Ragnerstam har skrivit flera böcker om den tidiga svenska arbetarrörelsen. Det påstås t o m att Tage Erlander på sin ålders höst skall ha läst hans böcker och uttalat sin uppskattning om dem. Om han fabulerat lika fritt om den svenska arbetarrörelsen som om Contra skall vi be alla att undvika hans skrifter. I Contras fall finns det desto bättre levande människor som kan berätta om sanningen. De som var med i arbetarrörelsen för över hundra år sedan kan tyvärr inte försvara sig mot sådana lögnaktiga marodörer som Bunny Ragnerstam. Carl G. Holm

ÖSEL:

Text & foto: Tommy Hansson

Svenskö med traditioner

Ösel, på estniska Saaremaa, är en estnisk ö utanför Rigavikens mynning. Under olika perioder har ön varit under tysk, dansk, svensk, sovjetisk och estnisk kontroll. Efter sovjetväldets fall har Ösel satsat på turism från Sverige och kan erbjuda besökande såväl kulturella upplevelser som (än så länge) låga priser.

Ösel med vidhängande mindre öar heter alltså på estniska Saaremaa, som bildar det estniska distriktet Saare. Ösel har närmare 50 000 invånare och skiljs från det estniska fastlandet av Moonsundet, som delas av ön Moon (Muhu) i Stora sundet (Suur väin) och Lilla sundet (Väike väin). Från Dagö skiljs Ösel av sundet Söelaväin.

Änledinlinjens kryssningsfartyg Baltic Star har i sommar framgångsrikt trafikerat farvattnen mellan Stockholm och Ösel. Landstigningen från fartryget sker i s k speed boats, eftersom Ösels hamn Veere är för grund för att tillåta ankring av större fartyg. Efter valutaväxling och passinlämning i den lilla tullstationen bär det av på en rundtur i guideförsedda bussar.

Framtidstro

Huvudmålet för bussuren är naturligtvis "huvudstaden" Kuressaare, som tidigare ofta benämndes med sitt tyska namn Arensburg. Innan dess har turisterna även haft i tillfälle att studera ett friluftsmuseum som består av en mycket välbevarad bondgård, som varit i samma säkts ägo i sex generationer.

Ett besök i Kuressaare ger en bild i flera dimensioner. Dels är det förfall som den kommunistiska sovjettiden medfört alldeles uppenbart, t ex i form av nedslitna och skadade husfasader (det rör sig ändå huvudsakligen om moderna byggnader). Bostadsstandarden är ett stort problem för hyresgästerna, som tyckte att de flyttade

Nedmonteringen av sovjetväldet på Ösel har inneburit nya möjligheter för torghandeln i Kuressaare, varifrån vår bild är hämtad. Svenska turister tillhör de flitigaste köparna.

in i rena drömlägenheter för ett antal år sedan men som nu knappast har ekonomiska resurser att bekosta någon mer omfattande upprustning.

Men mitt i förfallet, ytterligare understruket av ett utbrett tiggeri och bristfälliga hygieniska förhållanden, finns på Ösel liksom i Estland i stort en ovedersäglig framtidstro. Nu står i alla fall landet på egna ben – trots att ett antal ryska soldater dröjer sig kvar på ön. Den estniska valutan kroon anses stabil i jämförelse med övriga baltiska valutor, och torghandeln blomstrar. Priserna är ännu låga med svenska ögon sett, utom för lyxartiklar av typ fin utländsk sprit. Utmärkta ryska och ukrainska mousserande viner, producerade enligt champagne-metoden, är mycket prisvärda och kan rekommenderas.

Svenska Ösel

Ösel har en intressant och tidvis turbulent historia. År 1206 anlade danske kungen Valdemar Sejr en borg på ön, som dock 1227 erövrades av tyska ordensriddare under ledning av biskop Albrecht av Riga. Ön delades först mellan Tyska ordensstaten, biskopen av Riga och stadens borgerskap. Ön kristnades på 1200-talet och fick ett eget biskopsstift. Tidigare hade Ösels hedniska sjöövare härjat svårt över hela Östersjön.

1559 avträdde ön till Danmark, och den danske prinsen, hertig Magnus, valdes 1560 till biskop över ön. Fr o m 1570 styrdes Ösel av en dansk ståthållare. 1645 slöts emellertid freden i Brömsebro, och Danmark tvingades avträda Ösel till Sverige. 1648 – 51 var grevskapet Arensburg den

svenske stormannen Magnus Gabriel De la Gardies förläning. När drottning Kristina abdikerade 1654 fick hon av svenska kronan Ösel som ett av sina "underhållsländer", något som tyvärr kom att medföra vanstyrelse fram till Kristinas död 1689, då Ösel återgick till svenska kronan.

1710 anfölls Arensburg av ryska trupper men försvarades med framgång av överstelöjtnant Appelbom. Sedan denne dött samma år intogs dock staden av ryssarna. Vid freden i Nystad 1721 övertog så Ryssland Ösel, vilket medförde att nästan alla spår av skandinavisk kultur gick förlorade. I dag är det mycket få Ösel-bor som talar svenska. Ännu åtnjuter dock svenskar en betydande good-will, både på Ösel och i Estland i stort.

Sovjetväldet

Gör vi så ett hopp på tvåhundra år in i modern tid så intogs Arensburg den 15 oktober 1917 av tyska trupper under Första världskriget. Därmed fick bolsjevikernas makt, som varat fr o m revolutionen 1917, ett hastigt slut. Esterna reste sig dock snart mot det allt svagare tyska väldet, och den 24 februari 1918 utropades en självständig estnisk republik. Den första riksdagen fick en kraftig borgerlig majoritet. I februari 1919 intogs Arensburg av estniska trupper.

Som bekant varade dock inte de baltiska staternas självständighet särskilt länge. 1940 ockuperade Stalins Sovjet Estland, Lettland och Litauen, och från Ösel deporterades något tusental personer till Sibirien – bl a alla jordbrukare som hade folk anställda ansågs vara "kapitalister" och "folkfiender". Den halvsekelånga sovjettiden har resulterat i en bitterhet mot Ryssland, som det säkert kommer att generationer att utplåna.

Ösel påminner på många sätt om Gotland. Jordbruk, fiske och boskapsskötsel är alltså mycket viktiga näringsfång. Ösels befolkning kämpar på, trots många motigheter och kan nu börja dra fördel av ett ökande intresse för turism. Öns mest imponerande sevärdhet är utan tvivel den pampiga biskopsborgen i Kuressaare, som är förbluffande väl bevarad.

En framtida turistattraktion kan möjligen bli vildsvinsjakt. Vildsvin är Ösels mest frekventa villebråd och terroriserar öns jordbrukare. Detta sagt som ett tips till potentiella jaktarrangörer.

Många hus på Ösel har tillåtits förfalla under den 50 år långa sovjetiska epoken.

Ett gäng svenska turister, troligen på jakt efter billig sprit, syns i centrala Kuressaare. Sverige och svenskarna åtnjuter en betydande good-will på Ösel liksom i hela Estland.

Den medeltida biskopsborgen i Kuressaare med anor från 1200-talet är Ösels största turistattraktion.

Dalmasen som sökt politisk asyl i Belgien

Göran Nordigård är dalmasen som sökt politisk asyl i Belgien. Denne lastbilschaufför och trebarnsfar har dömts till ett års fängelse för att han tillgripit åga för att straffa barn som stulit ur pappas plånbok. Göran Nordigårds rymde på sin första permission och Contra har träffat rymlingen på hemlig ort.

Mannen framför mig ser kraftig och vältränad ut. Han har just rymt från ett ett-årigt fängelsestraff för grov misshandel. Men det är ingen vanlig buse jag träffar utan en far som tvingats använda fysiska medel för att tillrättavisa söner, sedan muntliga tillrättavisningar visat sig otillräckliga.

Göran Nordigård är en av många ansvarsmedvetna föräldrar som straffats för att de med handgripliga metoder tvingats tillrättavisa sina barn. Han är en av dem som fått hårdast straff, men han är på inget sätt unik. Sedan den 1 juli 1979 är "aga" förbjudet i Sverige och den som använder fysiskt våld för att tillrättavisa barn kan bli dömd för misshandel. Oavsett i vilken situation och i vilket syfte våldet används.

Sociala utredningar – ingen åtgärd

På nästa uppslag redogör vi kortfattat för några andra fall, men här lite mer om Göran Nordigård. Han är lastbilschaufför och bor numer i Malung i västra Dalarna tillsammans med sin sambo och deras tre små barn – den yngste född tidigare i år. Sambon, Carina Boland, var ung änka när hon träffade Göran och hade två barn med sin avlidne make. Det är två pojkar, Håkan och Hans, och de var 4 och 6 år gamla när Göran och Carina träffades. Från 1986 och fram till 1991 bodde pojkarna tillsammans med Göran och Carina. Pojkarna kallade Göran för "pappa" och han försökte på bästa sätt ta hand om dem.

Familjen bodde på den tiden i Kil i Värmland, där även pojkarnas farmor bodde. Förbindelserna med farmodern blev dock ganska frostiga. Bland annat för att farmoderns goda väninna på fritidshemmet till de sociala myndigheterna anmälde att

pojkarna for illa. Efter en utredning av de sociala myndigheterna avvisades dock klagomålen. Familjen flyttade dock några mil till Deje för att komma på distans till både fritids och farmor. Efter ytterligare två och ett halvt år var det åter dags för en social utredning, denna gång på initiativ av farmor. Också denna gång blev resultatet: Ingen åtgärd. Göran är missnöjd med situationen i farmoderns hem. Ingen ordning och inga som helst krav på pojkarna.

Allt var dock inte frid och fröjd hos familjen Nordigård/Boland. Pojkarna – nu 10 och 12 år gamla – tömde sin lillasysters spargris. De snattade godis i affären, stal pengar när de kom åt och skötte sig dåligt i skolan. När ord och förmaningar inte räckte hände det att de fick en dask på stjärten eller en örfil. Ibland blev det sängkommendering.

"Man måste få ta tag i barn som visar ett asocialt beteende"

Tidigt 1991 försvann 300 kronor ur Görans plånbok. Den 12-åriga Håkan fick en örfil och Göran tog även tag i den yngre brodern som varit med och delat bytet. Han trillade omkull och stukade handen. När han dagen därpå gick till sjuksyster engagerades hela den sociala och polisiära apparaten. Göran blev hämtad hemma av polisen och sattes i häkte i Karlstad i 19 dagar. Så småningom dömdes han till ett års fängelse för "grov misshandel". Dessutom skulle han betala 25.000 kronor var till pojkarna i skadestånd. Brotten – enligt tingsrätten:

1. Att en gång 1990 med handen ha slagit Håkan Boland tre eller fyra gånger på stjärten.
2. Att en gång hösten 1990 ha slagit såväl Håkan som Hans Boland med en träpinne

på stjärten.

3. Att en gång hösten 1990 med handen ha slagit Hans Boland tre eller fyra gånger på stjärten.

4. Att i februari 1991 oförsiktigt ha behandlat Hans Boland, så att han trillade omkull och stukade handen.

5. Att samtidigt ha gett Håkan Boland en örfil, så att en rodnad syntes på kinden. Han har också tvingat barnen att gå och lägga sig ett flertal gånger när de varit olydiga.

Göran nekar bestämt till punkt 3, men medger de faktiska omständigheterna beträffande de övriga punkterna. Beträffande punkterna 4 och 5 är stukningen respektive rodnaden konstaterade. Beträffande de övriga punkterna har ingen sett något blåmärke eller likande på pojkarna, som skulle kunna utgöra bevis.

Göran menar att en fysisk tillrättavisning är ett nödvändigt inslag i uppfostran, när ord inte hjälper för att få barn att följa enkla grundregler i mänsklig samvaro. "Man måste få ta tag i barn som visar ett asocialt beteende".

Göran överklagade domen till Hovrätten för Västra Sverige i Göteborg, men domen fastställdes. Han begärde prövningstillstånd i Högsta Domstolen, men nekades detta. Han har klagat till Europakommissionen för de mänskliga rättigheterna i Strasbourg, där hans ärende registrerades tidigare i år. Han är inte ensam, en hel rad föräldrar som utsatts för den svenska "rättvisan" har framfört klagomål.

Socialtjänsten griper in

Men det räcker inte med polisen. Också den sociala apparaten griper in och samtidigt som Göran häktades togs mamman med då fyra barn omhand på ett behand-

Fånge på rymmen. Göran Nordigård har rymt från svenskt fängelse och sökt politisk asyl i Belgien.

lingshem. Så småningom placerades pojkarna hos sin farmor och de har av de sociala myndigheterna nekats att ha annan kontakt med sin mamma än telefonkontakt – så länge mamman är tillsammans med Göran Nordigård, som är far till hennes nu sammanlagt tre yngre barn. Från juli 1992 till september 1993 vägrades Carina Boland att träffa sina söner. I september 1993 fick hon möjlighet att träffa dem på barn- och ungdomspsykiatriska mottagningen i Karlstad. Socialtjänsten i Forshaga kommun är kategoriska: Carina får inte tillbaka vårdnaden om pojkarna förrän hon separerat från Göran. Det beslutet fastställdes av länsrätten i september i år.

Det förvånar väl inte att de sociala myndigheterna också försökte ta vårdnaden om de yngre barnen från Göran och Carina, men där satte länsrätten stopp.

Advokaten påstods inte ha tid – men han fick aldrig frågan!

Göran är tidigare ostraffad. När en sådan person hamnar bakom lås och bom skall han föras med en försvarare. Det brukar vanligtvis bli en advokat som är känd för att inte ställa till trassel, dvs en som har lätt för att samarbeta med åklagare och domstol och inte driver sin klients linje med alltför tuffa medel. Så blev det också i Görans fall. Advokaten avstyrkte till exempel att Göran skulle kalla in vittnen – t ex personer som sett pojkarna i gymnastiken och kunde intyga att de inte haft blåmärken. Istället blev de främsta vittnena poj-

karnas mormor och farmor. Advokaten ordnade inte heller så att det videoband som spelats in med pojkarna kunde granskas i förväg. När det sent omsider kunde ses av Göran visade det sig att det innehöll en hel del ledande frågor och andra tricks.

När Göran råkat i total konfrontation med de sociala myndigheterna framförde han dels direkt kritik, men anmälde dem också för JO. Vid ett tillfälle när han talade med en socialtjänsteman i Forshaga kommun blev han t o m anmäld för olaga hot. Efter som Göran vid det laget var dömd för misshandel blev polisens reaktion snabb

och effektiv. Göran sattes i häkte än en gång. Nu ville han ha en advokat som tog sig an hans sak på allvar. Han råkade känna en advokat i Borlänge, som han hade förtroende för och bad att få denne som offentlig försvarare, men fick genom häktet veta att advokaten var upptagen och inte kunde åta sig ärendet före jul (julen 1992). Göran hade ingen lust att sitta isolerad i häktet över helgerna och lät sig därför nöja med den advokat som rätten föreslog. Han kom ut, men blev i övrigt mycket missnöjd med vad advokaten uträttade. Väl på fri fot talade han med sin bekantning i Borlänge, som aldrig fått någon förfrågan och som gärna hade åtagit sig uppdraget!

Har sökt politisk asyl i Belgien

Göran blev hämtad till Majorshagens anstalt i Leksand med polis den 3 augusti 1993 i år. Han hade då enligt ett formellt beslut till den 23 augusti på sig att ställa in sig på anstalten. Men detta datum fick han inte kännedom om förrän det var passerat. Efter en månad på fängelset fick han permission över helgen. Han återvände inte efter permissionen, gav sig på flykt och har tillsammans med sin jurist arbetat på resningsansökningar och dessutom försökt få politisk asyl i Belgien. Hur det går med detta vet vi inget om när detta skrivs, men sedan ansökan inlämnades har det belgiska inrikesministeriet begärt in alla handlingar i ärendet för att kunna göra en ordentlig bedömning av ärendet.

Delar av familjen Nordigård-Boland på utflykt. Carina Bolands två äldsta pojkar får hon enligt de sociala myndigheterna inte träffa fritt förrän hon gör slut med Göran Nordigård som är far till hennes tre yngsta barn.

Sex månaders fängelse för mamma som hindrade sjuåring att slå sexåring

Göran Nordigård är inte ensam om att ha drabbats av den svenska anti-agalagen. Juristen Ruby Harrold-Claesson har samlat inte mindre än fjorton fall där rättskaffens föräldrar dömts till straff för att de tillrättaviserat sina olydiga eller t o m kriminella barn. Påfallande många av de dömda är invandrare. Socialt är spridningen stor. Från en polischef och en komminister till ensamstående invandrare utan fotfäste i det svenska samhället.

Nedan några exempel på när domstolar dömt vårdnadshavare för att de fysiskt tillrättaviserat sina barn.

Läraren som hindrade sin son att cykla med lillebror på landsvägen
Kjell Abrahamsson, lärare från Gällivare, dömdes 1984 till böter sedan han gett sin 12-åriga son Niklas tre slag med ett björkris för att Niklas – trots upprepade tillsägelser och förbud – tagit ut sin lillebror på landsvägen på pakethållaren på sin cykel. På landsvägen förekom en hel del trafik med tunga lastbilar. Niklas gick själv till polisen och anmälde sin pappa. Den stora danska tidningen *Jyllands-Posten* jämförde fallet Abrahamsson med den stalinistiske "hjälten" Morozov. Den unge pojken Morozov hyllades länge i Sovjetunionen för att han på 1930-talet anmält sina föräldrar till NKVD (senare KGB) för antisovjetisk verksamhet.

Flickan som låste in sig på toaletten – när andra var nödiga

Melvin Brown, en amerikansk neger bosatt i Solna och gift med en svenska, dömdes 1985 till dagsböter för att han med handen slagit sin trettonåriga dotter Resamee, sedan hon låst in sig i badrummet och välgrat övriga familjen tillgång till inrättningen. Melvin var för övrigt i största allmänhet missnöjd med kravlöshet och bristande disciplin i den svenska skolan.

Resamee vände sig dagen efter händelsen till skolsköterskan, som konstaterade att hon fått en rodnad i huden och sedan kallade in polis och sociala myndigheter. Myndigheternas ingripande ledde till att familjen Brown bröts sönder. Resamee har bott hos bekanta, morföräldrarna osv. Hon har betydande problem att anpassa sig i samhället.

Konstnären som blev anmäld av dagis och flydde till USA

Birgitta Yavari flydde tillsammans med make och barn till först England och sedan USA, sedan de sociala myndigheterna i Götene i Västergötland satt igång med rena häxjakten mot familjen. Början till problemen var när Yavaris dotter frågade dagmamman om hon gav sin son smisk om han var olydig. Socialnämnden i Götene beslöt mot bakgrund av denna oskyldiga fråga att flickan Yavari omgående skulle omhändertas. Två socialassistenter tog flickan till sjukhus för undersökning. Det gick inte att hitta ens ett blåmärke på flickan, men de sociala myndigheterna fortsatte sina undersökningar tills familjen Yavari fick nog och flydde landet.

Polacken som sprang ifatt sin dotter när hon var ute för sent

Wieslaw Trzebinski är bosatt i Mölndal utanför Göteborg och dömdes 1989 till sjuttio dagsböter för att ha misshandlat sin

sextonåriga dotter Edyta. Familjen Trzebinski, som är invandrare från Polen, misstydde till den slappa svenska disciplinen. Vid ett tillfälle hade de sagt att dottern skulle vara hemma till klockan elva och när hon inte hade kommit tillbaka från diskoteket klockan ett gav de sig ut att leta efter henne på stan. De hittade henne och hon började springa sin väg. Pappan sprang efter och tog fatt henne efter 600-700 meter. Edyta trillade då omkull och gjorde sig illa.

Pappan som avvärjde värstingen som hotade honom med kniv

Lars Carlsson i Borås är fosterförälder och har specialiserat sig på att ta hand om "värstingar". Han är känd för sitt lugna sätt och för att han nått goda resultat med riktigt svåra fall.

Han dömdes i maj 1992 till fyra månaders fängelse för att ha misshandlat två av de värstingar han haft i sin vård. Därtill fattades beslut om att Lars Carlsson skulle frångå vårdnaden av ytterligare två "värstingar" som han haft hand om. Förutom paret Lars och Eivor Carlssons egna sju barn har de genom åren haft hand om sammanlagt ungefär 25 fosterbarn under kortare eller längre perioder (vanligen fyra samtidigt). De två värstingar som var inblandade då Lars Carlsson dömdes till fängelse hade vid flera tillfällen hotat honom till livet och han hade vid några tillfällen med våld tvingats avvärja dem när de hotade honom med kniv. En av värstingarna hade gått bärsärkargång i köket och förstört all inredning och en annan hade tånt på en sidobyggnad och förorsakat skador för nära två miljoner kronor. Domstolen (Borås tingsrätt) satte dock större tilltro till värstingarnas berättelse än till Lars Carlssons redogörelse för vad som hänt.

I justitiedepartementet funderar man för närvarande på hur föräldrar skall göras ekonomiskt ansvariga för vad deras barn ställer till med. Men inga ändringar är på gång när det gäller att ge föräldrar möjligheter att tillrättavisa sina barn.

Prästen som hindrade sin ena dotter från att kasta ett vedträ på sin lillasyster

Komministern *Olof Derfér* i Sandviken dömdes i juni 1992 för att ha misshandlat sin dotter Katarina. Vid flera tillfällen hade han ingripit handgripligt när Katarina bråkade med sina småsyskon. Vid ett tillfälle hade han kastat omkull Katarina, sedan hon kastat ett vedträ mot sin syster Anna och träffat henne i ansiktet. Också vid andra tillfällen hade *Olof Derfér* ingripit handgripligt mot Katarina när hon bråkade med sina syskon eller vägrat att delta i vedhuggning (hela familjen var engagerad i detta eftersom det stora huset värmdes upp med ved). Katarina hade – enligt sitt eget vittnesmål – aldrig fått några blåmärken som en följd av pappans ingripande. *Olof Derfér* dömdes av såväl tingsrätten som hovrätten till villkorlig dom, men en minoritet i hovrätten ville döma honom till 80 dagsböter.

Invandraren som skickade ut sonen med soporna

Gymnasieläraren *Esa Seppälä* i Göteborg dömdes till 100 dagsböter för misshandel av sin tolvårige son Markus. Familjen har tre barn. *Esa Seppälä* greps under uppseendeväckande former mitt under en lektion. Ett bråk hade uppstått när Markus vägrat att gå ut med soporna och sedan för att upprätthålla sin prestige stannat ute i trapphuset. Pappan tvingade in Markus i lägenheten och hade med våld fört in Markus i

hans rum för att han skulle "lugna ned sig". Markus gick sedan till polisen och anmälde sin far.

Polischefen som fick dagsböter för att dottern trillade när hon åkte skridskor

Polischefen *Sören Alfredsson* i Umeå dömdes i oktober 1992 till sextio dagsböter för att ha misshandlat sin dotter Camilla. Domen fastställdes i juni 1993 av Hovrätten för Övre Norrland. *Alfredsson* var inte bara polischef i Umeå utan också moderaternas ledare i Västerbotten, vilket gjorde att affären fick stor publicitet. Affären rullades upp när Camilla inte ville vara med i gymnastiken för att hon var "röd i baken". När hon frågades ut om saken av skolan berättade hon att hon fått fem eller sex slag med en mattpiskare av sin far. Senare hävdade Camilla att hon ljugit och att hon i själva verket fått de röda märkena genom att ha trillat när hon åkte skridskor. Trots att Camilla inte backade upp den första berättelsen under förhören valde åklagaren att ställa *Sören Alfredsson* inför rätta och rätten valde att tro mer på den första berättelsen än på den berättelse som Camilla avgav i rätten.

Flyktingen som ville hindra sjuåringen från att slå sexåringen

Dehab Tewelde är flykting från Eritrea och bosatt i Göteborg. Hon dömdes till ett års fängelse och 25 000 kronor i skadestånd för att ha misshandlat sina två barn på sex och sju år. Hovrätten sänkte senare straf-

fet till sex månaders fängelse och 10 000 kronor i skadestånd.

Barnen kom till Sverige flera år efter modern och de anpassade sig dåligt. De saknade sina vänner och kunde inte med den svenska maten. När den äldre system *Sharon* var sjuk blev den yngre system *Yordabel* besvärlig och ville bråka med sin syster. Till slut tvingades *Dehab* att skilja systrarna åt med fysiskt våld. Det ville sig inte bättre än att *Yordabel* åkte in i väggen och gjorde sig illa. När barnen skulle vaccineras upptäckte personalen att *Yordabel* hade blåmärken. *Yordabel* greps och fick sitta i fängelse i åtta dagar, barnen omhändertogs och *Dehab* förbjöds all kontakt med dem under sex veckor. Barnen trodde själva att mamman gripits och arkebuserats, det var så det brukade gå till hemma i Eritrea.

Regeringen vilgrade den 19 augusti 1993 *Dehab Tewelde* nåd.

FILM

Känga åt jurister!

När *Steven Spielberg* gör film överträffas det mesta när det gäller tekniskt avancerade effekter. I *Jurassic Park* överträffar *Spielberg* även sig själv när han ger liv åt ett halvdussin sedan 65 miljoner år utdöda dinosaurier.

För den som vill se *Spielbergs* film ur ett samhällskritiskt perspektiv är den främst att glädjas åt som en röst ur folkdjupet när det gäller den största varbölden i det i övrigt så dynamiska amerikanska samhället: Den samlade advokat kårens gemensamma ansträngningar att förstöra det som är så fint och riktigt i USA. När en *Tyrannosaurus Rex* på ett förtjänstfullt sätt tar hand om en av dessa "bloodsucking lawyers" sänder *Spielberg* en signal från folket till *Bill Clinton*, *Hillary Rodham Clinton* och andra jurister. Nu får det vara nog med ert ständiga trampande på det amerikanska folket! Tyvärr lär vi inte få se någon avgörande reform under nuvarande regim. T o m *Ronald Reagan* misslyckades i sina ansträngningar att hålla advokat kåren på mattan. Och med nuvarande regim går utvecklingen i rakt motsatt riktning.

Carl G. Holm

15 f d sovjetrepubliker i sammanfattning

Femton f d sovjetrepubliker är nu självständiga. Därtill kommer nio andra självständiga f d kommunistländer och fem stater som grundats på det forna Jugoslavien och två på det forna Tjeckoslovakien. Av de femton f d sovjetrepublikerna är det bara Estland och Lettland som är på god väg att ta sig ur kommunismens grepp. För Ryssland och Kirgisien är läget osäkert, i Tadzjikistan, Georgien och Azerbaidzjan pågår inbördeskrig. I övriga Centralasien och Kaukasus sitter de gamla makthavarna i orubbat bo och inga egentliga reformer har genomförts. Contra sammanfattar läget i oktober 1993. De 16 f d kommunistdiktaturer som inte ingick i Sovjetunionen beskrivs i förra numret av Contra.

Politiskt system

Ekonomiskt system

Religion

Militär situation

Närmaste kontakter med Väst

Minoritetsproblem

Azerbaidzjan

Den dervaristiskt valde presidenten Abulfaz Eljibaj, känd som opposi-tionsman under kommunismen, störtades med militärt våld sommaren 1993. Istället har den gamle KGB-chefen Gejdar Aljiev blivit president. Aljiev var en av Brezjnevs förtrodda som spårades för korruption efter Brezjnevs fall. Det finns ett väst mätt av yttrandefrihet, men landet måste nu åter huvudsak betraktas som en kommunistisk diktatur av den gamla skidan.

Armenien

Presidenten Levon Ter-Petrosjan var oppositionell veterenskapsman utan förgärlig knytning till kommunismen. Men han utsågs av det gamla Högsta Sovjet och några hederliga val har inte hållits. I februari 1993 krävdes över 100 000 demonstranter i huvudstaden Jerevan fria val, men deras begäran tillrättades utan bifall.

Estland

Fria val har genomförts i god ordning. De gamla kommunistpartierna har låtit ut med elantryck. Regeringen kontrolleras till stor del av ester med en bakgrund i demokratiska länder (Sverige, Västtyskland och USA). Demokratin kan anses vara konsoliderad.

Det går mycket långsamt att reformera det gamla ekonomiska systemet. En minimal småföretagsamhet har kommit igång, men armars har inga närmvärda ekonomiska förändringar ännu. Dock finns sedan gammalt en omfattande svart företagsamhet, som inte ens kommunisterna lyckades ta koll på. Azerbaidzjan har mycket stora naturrikedomar.

I Armenien har Sovjet-systemet aldrig riktigt lyckats kuva den fria företagsamheten, som dock i betydande utsträckning varit mafia-styrd. En ny regering från februari 1993 säger sig styra i riktning mot privat företagsamhet, men har egentligen inte uppnått några framsteg.

Här är kapitalismen på rask fram-marsch. Utländska investeringar har kommit till och ser ut att bli betydande blomsrar. De stora statföretagen är under uttjäning.

Landet är muslimskt (shiter).

Landet har en egen kristen kyrka, oberoende av de kristna huvudkyrkorna i resten av världen. Den armeniska kyrkan grundades redan på 300-talet.

Estland är turkvensk, främst på grund av det tyska inflyandet under reformationsiden.

Fullt krig pågår mellan Armenien och Azerbaidzjan, främst kring den armeniskbelöskade enklaven Nagorno-Karabach, som sedan Stalin utgör en del av Azerbaidzjan.

Fullt krig pågår mellan Armenien och Azerbaidzjan, främst kring den armeniskbelöskade enklaven Nagorno-Karabach, som sedan Stalins tid utgör en del av Azerbaidzjan.

Fortfarande finns "sovjetska" (ryska) trupper i landet, även om de största militära baserna knappt är funktions-dugliga. Boris Jeltsin har lovat att dra tillbaka trupperna, men ännu inte upp-fyllt löftet. Estlands militärgeografiska läge är mycket utsatt för rycktryck. Ett sådant problem är att Estland varit ett populärt område för pensionerade sovjetska officerare. Det beräknas finnas 100 000 pensionerade officerare i landet, mångdubbel fler än det totala manstapet i Estlands eget försvar.

Azererna står ett med turkiska be-läknat språk och har nära kontakter med Turkiet. Det bör också noteras att den stora delen av Iran har azersk be-läknad; Azerbaidzjan delades på 1800-talet mellan Iran och Ryssland.

Det är oeklare att ange med vilket land kontakterna är sämst - Turkiet. Det förhållande mot armenerna som turkarna genomförde 1915-1922 hålls fortfarande i minna. Flera miljoner armenier lever utomlands, särskilt i USA; den armeniska kyrkan i USA har en halv miljon medlemmar. Också i Frankrike bor många armenier.

Estniska politiker om finna och Finland står för en stor del av de utlän-diska investeringarna. På god andra plats kommer Sverige. Finlands flyktig och utrikespolitik under det kalla kriget gör de att så god som inga estoner bor i Finland. Återvändande estoner (flera i regeringen och i militären) kommer främst från Sverige. Tyskland och USA.

Stalin såg till att den helt armeniska prä-liga enklaven Nagorno-Karabach tillhö-rdes Azerbaidzjan. Krig har området erövrats av Armenien och fullt krig pågår. I tvrigt finns inga närmvärda mi-noritetgrupper.

Minoritetsproblemet är främst aktuella för de armenier som bor utanför Armenien, främst i Nagorno-Karabach, som för-mitt tillhör Azerbaidzjan, men som nu militärt kontrolleras av Armenien.

Under Andra världskriget deporterades sovjetiska ester till Sibirien. Så god som samliga estlandsvenskar (knäppt 10 000) flydde till Sverige. Många ester tog sig också till Sverige, Tyskland, USA, Kanada och Australien. Det to-num som uppstod i landet tycktes av-inflytande ryssar, som idag utgör en tredjedel av befolkningen. I gräns-trak-terna mot Ryssland utgör de en majori-tet, bl a i Narva. På av ryssarna har lårt sig estniska, vilket nu kolvs för estriskt medborgarskap.

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Tommy Hansson. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är en sammanfattning av originalkällan, för såvitt inte annat markerats med citationstecken.

Vi är i alla fall bäst i öl-druckning

Det har slagits världsrekord i öl-druckning på Stortorget i Laholm. 3 633 personer drack öl samtidigt vid ett 782,1 meter långt bord. Därmed passerade de svenska ölhängarna med bred marginal det tidigare rekordlaget från tyska Baden-Baden, som bara lyckades komma upp i 1952 pimplare posterade kring ett 593 meter långt bord. Därmed kommer Laholms pilsnerfantomer med i Guinness rekordbok nästa år. Det är skönt att veta, att Sverige i alla fall är världsledande på ett område.

(Hallandsposten, Halmstad)

Registrerat partnerskap

Den folkpartistiske riksdagsmannen Bengt Harding Olson, ledamot av lagutskottet, har aviserat sin föresats att lägga fram ett kompromissförslag om registrerat partnerskap för homosexuella: såväl hetero- som homosexuella sambopar skall kunna registrera sig "genom att skriva under och skicka in papper till myndigheterna". Där emot säger Harding Olson "nej" till en partnerskapslag enligt dansk eller norsk modell – någon registreringsceremoni eller äktenskapliga rättigheter för homosexuella vill han inte ha i Sverige.

(Dagen, Stockholm)

Uddlös knivlag

Lagen är bra - men den fungerar inte. Det hävdar polis och åklagare efter knivmord på Hisingen och i Hofors. Felet är, menar man, att domstolarna ej utdömer några hårdare straff. Enligt gällande straffskalor kan den som ertappas med kniv på allmän plats få ett halvt års fängelse. Dock har hitills ännu ingen svensk domstol dömt till fängelse för knivlagen. De flesta får böter. –Sedan ska de ha lust och förmåga att betala också, citeras Lars-Göran Bratt vid

åklagarmyndigheten i Göteborg.

Sedan är det naturligtvis en helt annan sak om man kommer åt knivmördare med hjälp av den svenska knivlagen.

(Göteborgs-Posten)

Legitimering av ligism

Varför ägnar sig vissa ungdomar åt ligism och vandalisering? Om man får tro Polis-högskolans psykolog i ett TV-inslag i slutet av augusti, så kan det bero på att "kommunerna skurit ner på föreningsverksamheten". Resonemanget är inte nytt och går ut på, att om inte kommunerna producerar verksamhet för ungdomar så kommer dessa med automatik att gå ut på stan och krossa fönsterrutor samt slå ned folk. Polispsykologens inställning tyder inte på någon högre uppfattning om våra ungdomars förmåga till konstruktivt tänkande.

På samma sätt resonerade amerikanska bedömare efter kravallerna i Los Angeles våren 1992 – våldsaktionerna där sågs som ett ursäktligt beteende mot bakgrund av missförhållanden för de svarta.

Bristande språkkunskaper

Enligt en undersökning av socialtjänstens Forsknings- och utvecklingsbyrå (FoU), har många finnar i Sverige betydande språksvårigheter. Vissa finska invandrare, som bott i Sverige i över 40 år, behöver tolk vid t ex läkarbesök. Två av tre finnar har påtagliga problem med svenska språket.

(Svenska Dagbladet)

Brott och straff

Är det äntligen slut med daltet med brottslingarna? Den frågan kan eventuellt besvaras med ett "ja", sedan en utredning över det svenska fängelsesystemet överlämnats till justitieminister Gun Hellsvik. Utredningen har utvärderat 1974 års kriminalvårdsreform och föreslår bl a, att lagen om kriminalvård i anstalt, som i dag styr verksamheten, skall ersättas med en lag om verkställighet av fängelsestraff. Därmed skulle den flummiga vårdtanken ha ersatts av en straffsyn.

–En sådan ändring innebär att bördan läggs där den hör hemma, nämligen på brottslingen, kommenterade lagman Anders Fröling vid Södertälje tingsrätt utredning-

ens skrivning.

(Svenska Dagbladet)

Den Mao-frälste biskopen i

Strängnäs

Biskopen i Strängnäs, Jonas Jonson, är en av många troende socialister i prästaskrud. I boken *Kina, kyrkan och kristen tro* 1975 hyllade Jonson Maos kommunistiska revolution och jämförde i en personlig tolkning av liknelsen om den barmhärtige samariten rövaren med kapitalistiska, imperialistiska makter och samariten med – givetvis – Mao Tse-tung och kommunismen.

I ett svar till kritikern Wilgot Fritzon i *Kyrkans tidning* nr 34 1993 försvarar Jonson sin tidigare inställning med argumentet, att (Maos) "Kina gett både hopp, ett visst mått av rättvisa och mat åt hundratals miljoner människor".

Enfalden känner inga trosskillnader.

TVs vänstermaffia

Värmlandsmoderaterna med riksdagsman Göthe Knutson i spetsen har varit på krigstigen. "Bort med vänstermaffian ur TV och radio!" utropar man enligt *Expressen* den 1/9 1993. Som exempel på vänsterknuttar som använder etermedia för att torgföra sitt ideologiska vänsterbudskap nämns Måns Hergren, Lennart Koskinen, Sara Lidman, Birgitta Stenberg och Maj Wechslemann.

Av dessa är åtminstone Lidman och Wechslemann medvetna före detta Moskva-kommunister, medan övriga nämnda nog snarast får hänföras till "flumvänstern".

Idrottens miljardrullning

Sex miljarder kronor – det är vad idrotten i Sverige får i bidrag från stat, landsting och kommuner. Av dessa går 500 miljoner till administrativa kostnader. Detta konstateras i en rapport som framlagts av Expertgruppen för studier i offentlig konsumtion (ESO).

Rapporten kritiserar det samhälleliga stödet till idrotten och hävdar, att statsbidraget är stelt utformat och gynnar de etablerade rörelserna. Utredarna tvivlar dessutom på att de idrottsliga aktiviteterna ökat i takt med bidragsgivningen. Tvärtom visar rapporten, att verksamheten för ungdomar under 25 år minskat under de senaste tio åren.

Svensk naziledare röstade på kommunisterna

Den 31 augusti visade TV2 andra delen av ett program med titeln "Blågul nazism". Mycket intressant att notera var, att samtliga intervjuade svenska nazister – det rörde sig om övervintrare från Hitler-tiden – bekände sig vara just nationalsocialister, med betoningen på den andra stavelsen. –Vi ville klämma åt både bolsjevik och kapitalister, som någon av de tillfrågade mörkmännen bekände.

Bland de intervjuade märktes Sven Olov Lindholm, den förre furiren som blev ledare för Nationalsocialistiska arbetarepartiet/Svensk socialistisk samling (NSAP/SSS). I intervjun, som var en återsändning från 1980, framhöll Lindholm (som f 8 var försedd med ett anti-kärnkraftsmärke) att han dåför tiden röstade på vänsterpartiet (vpk).

Bildt polisanmäld

Klass 6 A i Böle skola i Timrå har polisanmält statsminister Carl Bildt. Orsak: regeringens beslut att utvisa en klasskamrats familj. Familjen Sillaste från Estland har i två års tid väntat på besked om de skall få stanna i Sverige eller ej. Beskedet blev alltså negativt. Familjen har hävdats att man i Estland är "förföljd av maffian". Fadern, som hade anställning vid ett tryckeri, skulle ha vägrat att trycka "maffians skrifter". Som orsak till polisanmälan anger 13-åriga Katrine Sillastes kamrater "omänskligt agerande" från regeringens sida.

(Sundsvalls Tidning)

Slopat visum

Kommunstyrelsen i Karlskrona har i ett brev till regeringen hemställt, att krav på visum till Litauen skall hävas. Brevet överlämnades till biståndsminister Alf Svensson när denne besökte staden. Karlskrona har sedan några år tillbaka bedrivit utbyte med den litauiska vänorten Klaipėda.

(TT)

Skåne kan få regionalt parlament

Skåne kan få ett regionalt parlament. Det är kontentan av en lång tids skånsk debatt i frågan. Ett gemensamt skånskt parlament skulle kunna ta hand om övergripande frågor av typ infrastruktur, miljö och even-

tuellt sjukvård. Dock har Centerpartiet uttryckt tveksamhet. Landstingsrådet (c) Per-Ingvar Jonsson i Kristianstad är rädd för att ett gemensamt skånskt parlament som skär igenom länsgränserna för Kristianstads och Malmöhus län inte skulle ta hänsyn till alla landskapsdelar.

Men de övriga partierna tycks helt eniga om det eftersträfvansvärda i att etablera en gemensam skånsk politisk församling. Höganäs kommunalråd Lars-Olof Strufve (m) menar:

–Länsgränserna är ett resultat av att Skåne på 1600-talet delades i två militärområden.
(Kommun-Aktuellt)

I egna händer

När platser saknades inom den kommunala barnomsorgen tog sex familjer i småländska Läckeby i Kalmar län saken i egna händer: de öppnade ett eget daghem. Daghemmet Stinsen kunde invigas i början av september.

Föräldrarna lade fram ett eget förslag till föräldrakooperativ och fick med sig en majoritet av kommunens politiker förra hösten. Ett privatägt hus började renoveras, och tio månader senare var det klart för inflyttning. Anders Palmqvist, en av de drivande krafterna för det privata daghemsprojektet, säger:

–Stinsen drivs som en ekonomisk förening.

Vi får bidrag från kommunen för barnen, men det är upp till oss hur vi budgeterar.

(Barometern, Kalmar)

Tillstånd beviljat

Som vi tidigare kunnat meddela (Sverige-Nytt 4/93) har polisstyrelsen i Lund valt att avstyrka 30-november-föreningens ansökan om att få hålla sitt traditionella fackeltåg i Lund den 30 november till Karl XII:s ära. Orsaken var de stora kostnader som polisen har för att ordna med tillräcklig bevakning av den årligen återkommande manifestationen. I fjol sattes 600 poliser in till en kostnad av 5,5 miljoner kronor. Ändå kunde inte demonstrationståget nå sin destination Katedralskolan, detta beroende på militanta motdemonstranter från främst den s k BZ-gruppen i Köpenhamn.

Föreningens ordförande Lars Hultén valde emellertid att överklaga det uteblivna tillståndet till högsta instans, dvs regeringen. Och regeringen beviljade tillstånd och rev därmed upp polisstyrelsens tidigare beslut. Skälet var, att man ansåg att den i grundlagen inskrivna mötes- och demonstrationsfriheten är av central betydelse.

Liknande diskussioner som i Lund uppges även föras i Stockholm, där Narvaförbundet i många år arrangerat fackeltåg till Karl XII:s minne.

Brottsligheten på våra gator och torg skall minskas. Det är målsättningen för det nysänkande som aviseras inom svenskt rättsväsende, där vårdtanken ersätts av ett förstärkt straffsänkande.

UTLANDS-NYTT

Ryska armén en paperstiger?

Ja, så är det, i alla fall om man får tro ett reportage som publicerats i tidskriften *Tempus* 2-8 september. Det konstateras: "Rysslands väpnade styrkor är i upplösning. De utgör inte längre något allvarligt hot mot väst, men frågan är om de är ett hot mot Ryssland?"

Det mest iögonenfallande uttrycket för tillståndet i den postkommunistiska ryska armén är den gigantiska korruptionen. De inhemska tidningarna rapporterar varje dag om nya exempel på korrupktion. Ett exempel: en kapten och två meniga ur ett flygregemente i Moskva häktades, misstänkta för att ha stulit 650 kretskort för missiler. Syftet var att utvinna guld och platina. Ett annat exempel: en sibirisk flyggeneral har anklagats för att med bombplan ha transporterat entreprenörer till och från Kina. Blygsammare exempel på normupplösningen inom Rysslands väpnade styrkor är soldater som säljer uniformspersedlar eller hela uniformer för att dryga ut den usla lönen.

Den nuvarande krisen inleddes redan på den tiden den väldiga sovjetarmén för omvärlden tedde sig som en oövervinnlig krigsmaskin. Men så kom ockupationen av Afghanistan som visade, att även gerillagrupperingar med blygsamma resurser som vars sinsemellan djupt splittrade förmådde tillfoga ockupationsmakten allvarlig skada. Ca 12 000 sovjetiska soldater dog i Afghanistan, men mellan 1985 och 1990 antas omkring 15 000 soldater ha dött av icke stridsrelaterade orsaker såsom exempelvis etniska gängkrig, självmord eller narkotikamissbruk.

Ett absolut bottenläge nåddes efter den stalinistiska fyllekuppen i augusti 1991, som stöddes av försvarsministern, general Dmitrij Jazov. Dess hävererande innebar början till slutet för Sovjetunionen. Rysslands väpnade styrkor bildades, och den 15 juni i år upplöstes OSS:s gemensamma kommando.

Skål för hälsan!

Regelbunden förtäring av alkoholhaltiga drycker anges i en skrift utgiven av Ame-

rican Council on Science and Health vara bra för hälsan och kan leda till ett längre liv. R. Curtis Ellison vid Boston University School of Medicine, som författat skriften, framhåller:

"Den vetenskapliga bevisningen är nu klar. Moderat alkoholbruk kan förlänga livet."

Alkoholintag i måttliga mängder leder enligt de nya rönen till mindre risk för hjärtinfarkt, slaganfall och andra former av cirkulationsrelaterade hälsovådor och kan t o m enligt uppgift minska cancerisken.

Undersökningen visar, att måttlighetsbrukare har en 40 procents lägre dödlighetsfrekvens än absolutister. T o m storkonsumenter av alkohol uppvisar tolv procents lägre dödlighetsfrekvens än helnykterister. Och för personer över 65 år kan också omfattande alkoholbruk vara bra för hälsan!

(*National Review, New York*)

Extremister skjutna

I Algeriet har polisen skjutit ihjäl åtta muslimska extremister som försökte fly undan en polisrad i Ziama Mansourah i östra delen av landet. Polisen ingrep sedan invånare på orten lämnat information och hittade i extremisternas ägo, uppger en säkerhetstjänsteman, tre automatvapen, en hemmagjord bomb och stulna bilar.

Den algeriska polisens aktion är helt i linje med premiärminister Redha Maleks löfte om att slå till hårt och skoningslöst mot de fundamentalistiska extremisterna. Sedan januari 1992, uppger det, har våldsutvecklingen krävt 200 människoliv. Då stoppade myndigheterna Algeriets parlamentsval sedan de första resultaten pekat mot en storseger för de muslimska fundamentalisterna.

(*TT-AFP*)

"Taiwans moder Teresa"

fredspriskandidat

En buddhistisk nunna, 56-åriga Cheng Yen – även kallad "Taiwans moder Teresa" – har nominerats för Nobels fredpris 1993. Chen nominerades till den norska nobelkommittén av Republiken Kinas inrikes-

minister Wu Poh-hsiung för sitt uppmärksammade arbete bland de fattiga.

Det var 1966 som Cheng och fem andra kvinnor grundade organisationen Buddhist Compassion Relief Tzu-chi Foundation i Hualien, en liten stad på Taiwans östkust. Sedan dess har organisationen fått tre miljoner medlemmar samt expanderat till Kommunist-Kina, Filippinerna, Bangladesh och Etiopien.

(*The Free China Journal, Taipei*)

Kidnappning i stöpet

Siddig Ibrahim Siddig Ali, en av de araber som misstänks för bombattentatet mot World Trade Center i New York i februari, planerade att kidnappa Richard Nixon och Henry Kissinger. Det uppger *The New York Times* i början av september. Källan för denna uppgift är en utskrift av ett samtal som ägde rum den 23 maj mellan Ali och en sammansvuren i World Trade Center-konspirationen.

Syftet med den planerade kidnappningen skulle ha varit att utväxla Nixon och Kissinger mot de araber som gripits för bombattentatet i New York. Hjärnan bakom kidnappningsplanen uppger ha varit El Sayid Nossair, vilken avtjänar ett fängelsestraff för mordet på den extremistiske rabbinen Meir Kahane.

Irakiska avrättningar

Saddam Hussein beordrade i slutet av augusti avrättningen av sex höga irakiska befattningshavare. Dessutom förbjöds enligt uppgifter från en irakisk oppositionsgrupp alla officerare att lämna Irak. *Daily Telegraph* hävdar, att avrättningarna var en vedergällning för att två irakiska diplomater hoppade av i London, en uppgift som dock ej bekräftats av den oppositionella gruppen Irakiska nationella kongressen. De avhoppade diplomaterna var Hisham al-Shawi, f d ambassadör i Kanada, samt Hamed al-Jubouri, tidigare ambassadör i Tunisien.

(*Göteborgs-Posten*)

IRA-terror

Six personer skadades vid en attack mot en polisstation i nordirländska Lisnaskea den 27 augusti. Provisoriska IRA avfyra- de en granat från en skåpbil ca 60 meter från polisstationen. En kvinna som var gravid i sjätte månaden samt fyra poliser chockskadades vid attacken.

(*TT-Reuter*)

Frelimo-soldater plundrar i Maputo

Soldater ur Mozambiques regeringsarmé har plundrat affärer och vandaliserat i huvudstaden Maputo, detta för att få ut de pengar i kompensation som utlovats när de lämnade in sina vapen i enlighet med avtal mellan Frelimo och befrielse rörelsen Renamo. 1300 soldater ur presidentens vakt avväpnades redan i slutet av 1992. De fick dock inte ut inestående löner eller avgångsvederlag och kunde därför ej lämna Maputo. I februari i år gjorde Frelimo-soldaterna uppror och skulle marschera mot presidentpalatset, när de hindrades av polis och militära elittrupper. 600 fångslades men släpptes med pengar och biljetter – enkla sådana – hem.

(*Norrskensflamman, Stockholm*)

Angolansk tragedi

"Kanske dör där ett tusental människor varje dag. Regeringstrupper och rebeller."

Reuters korrespondent David Tucker skriver i *Dagen* den 27/8 om Kuito, "Angolas Sarajevo". Men i motsats till Bosnien tycks omvärlden sakna intresse för vad som sker i Angola sedan det marxistiska regeringspartiet MPLA, med hjälp av ett massivt och av internationella observatörer omvitnat valfusk, vann valet till presidentämbete och parlament den 29-30 september i fjol. I den omstridda staden Kuito i norra Angola förekommer strider på gatorna, och folk har ingen mat. Enligt sydafrikanska källor kan cirka 14 000 människor ha dödats under de åtta månader som befrielse rörelsen UNITA belägrat regeringsgarnisonen inne i Kuito. Detta skulle då vara den blodigaste incidenten hittills under 17 års inbördeskrig med betydande utländska inslag i Angola.

FN-sändebud i Afrika har kritiserat omvärlden för att strunta i Angola. Det bör dock framhållas att FN självt får ta på sig en mycket stor del av ansvaret då man nöjde sig med att skicka 400 officiella valobservatörer till valet i ett land som har ungefär lika stor befolkning som Sverige men är tre gånger så stort. Vid valet i slutet av september fanns cirka 6 000 vallokaler. Inte heller bekymrade sig FN om de anklagelser om MPLA-fusk som kom från UNITA och en i stort sett samlad opposition.

Sanktioner mot Peking

USAs beslut att införa ekonomiska sanktioner mot Kommunist-Kina framkallade av naturliga skäl arga reaktioner i Peking. Risker för en konfrontation mellan de båda länderna ökade därmed. En talesman för utrikesministeriet i Peking betecknade sanktionerna som "helt grundlösa" och hävdade, att Kina inte brutit mot några internationella vapenavtal. Talesmannen kunde emellertid inte förneka faktat: att Kina sålt teknologi avseende ballistiska missiler av typ M11 till Pakistan. Missilerna i fråga kan utrustas med kärnstridsspetsar.

Enligt internationella icke-spridningsavtal är det illegalt att sälja missiler med en räckvidd av mer än 115 km. M11 kan dock nå mål på 200 kilometers avstånd.

Folkrepubliken Kina borde dock överleva de amerikanska sanktionerna utan större problem, eftersom de endast omfattar viss högteknologi.

(*The Independent, London*)

Privatisering i Lettland

I Lettland har en särskild kommitté för privatisering av tolv statliga slakterier upprättats. Statsföretagen skall enligt lag överföras till aktieföretag, varefter aktierna skall fördelas mellan anställda, leverantörer och affärsmän/finansörer. Också de statsägda bagerierna skall privatiseras under ledning av det lettiska lantbruksministeriet.

Resterande statsföretag i Lettland skall enligt utlåtande av nye reformministern, Maris Gailis, bortkopplas från ministeriernas styrning och i stället kontrolleras av en särskilt upprättad fond. Under sommaren har vidare Lettlands centralbank auktionerat ut ytterligare två av sina bankfilialer, i Rezehe samt i Auce.

Retur Moskva

Lettlands sittande regering har beslutat godkänna staden Liepajas framställning om att återlämna ett antal tidigare ryska militäranläggningar till staden. Bl a återlämnas marinens radioskola och St Nikolauskatedralen, vilken på känt sovjetiskt och ateistiskt maner använts för militärt bruk.

De sista ryska jaktplanen har vidare lämnat Lettland för retur Moskva från Lielvards flygbas. Planen är av typ MiG-23. I skrivande stund har ännu inte ett antal transportplan och helikoptrar lämnat Lettland.

Det ryska återtåget stannade som bekant upp efter ryske presidenten Boris Jeltsins anklagelser om kränkningar av de mänskliga rättigheterna för ryssar i Lettland och Estland.

Gorbys memoarer

Efter sin tid som sovjetisk president har Michail Gorbatsjov blivit en av samtidens mest celebra talare med hisnande talarhonorar. Grunden för denna lukrativa verksamhet är en stiftelse som bär Gorbatsjovs namn. Han har efter kuppöversöket i Moskva i augusti 1991 dessutom ägnat tid och krafter åt att skriva böcker och tidningskommentarer, inte minst i USA.

Just nu är Gorby i färd med att göra reklam för sin massiva memoarbok med den franska titeln *Avant-Mémoires* (Paris), som enligt den konservativa bedömare Brian Crozier i *National Review* 19 juli 1993 är av avsevärt högre halt än *Perestrojka* (1987), som sjöng kommunismens och Lenins lov i alla möjliga tonarter, samt kuppboken med den svenska titeln *Tre dagar som skakade världen* (1991), som recenserades i förra *Contra*.

Den nya memoarboken berättar bl a om författarens möten med västerländska dignitärer, t ex Ronald Reagan vilken Gorbatsjov tycks uppskatta.

Helt klart är, att Michail Gorbatsjov kommer att gå till historien som en av världens mest betydande statsmän – trots allt var han ju mannen, som möjliggjorde kommunismens fall och Sovjetunionens upplösning. Visserligen mot sin egen vilja, men dock...

Laar i Israel

Estlands premiärminister Mart Laar, tidigare intervjuad i *Contra*, har besökt Israel under fyra dagar. Han överlade bl a med utrikesminister Shimon Peres om närmare ekonomiska kontakter mellan Estland och Israel. Laars besök får ses som ett led i den estniska republikens utrikespolitiska strävan att ha kontakter med alla delar av världen.

(*Menorah, Stockholm*)

Politiskt system

Georgien

Den demokratiskt valda presidenten Zviad Gamsachurdia, känd som oppositionsledare under Sovjet-tiden, har stöttats med militär hjälp. Istället har den gamla KGB-chefen Eduard Shevardnadze (en av Gorbatsjovs förtroddaste) blivit president. Det finns ett visst mått av yttrandefrihet, men landet måste i huvudsak betraktas som en kommunistisk diktatur av den gamla skolan.

Kazachstan

Den gamla kommunistledaren Nursultan Nazarbaev har hela tiden hållit Kazachstan i ett fast grepp. Inga förändringar.

Ekonomiskt system

Inne ens Stalin och Beria (bägge georgier) lyckades kva den georgiska entreprenörsklassen. Det har visserligen funnits en stadig planekonomisk sektor, men den verkliga ekonomin har drivits vid sidan av, inte sällan kontrollerad av mafia.

Religion

Kristen med en egen kyrka som står den ortodoxa nära.

Militär situation

Fullt inbördeskrig förekommer - på flera fronter. Den demokratiskt valde presidenten Zviad Gamsachurdias generalstyrkor försöker återta makten och har kontroll över vissa delar av landet. Samtidigt försöker den abchassiska minoriteten att skapa en självständig abchassisk stat. Abchasserna har kraftfullt militärt stöd från Ryssland.

Kontakter med väst

Georgien är kristen, till stor del omgivet av muslimska länder. Det finns inga naturliga kopplingar till Väst.

Minoritetsproblem

I Abchassien i landets nordvästra del utgör abchasserna cirka 15 procent av befolkningen. De har trots sin begränsade numerär vunnit en gentlig och utopiskt självständig republik. Abchasserna fick röst till stöd. Också osseterna i Sydossetien (100 000 människor) strävar efter att bryta sig loss från Georgien och slå sig samman med sina turkiskspråkiga stamtränder i Nord-Ossetien (en del av den ryska federationen). Sydosseterna får också stöd av Ryssland.

Ryssarna är nästan lika många som kazacherna. De har lovat till Kazachstan i samband med Krasnojarsk-utlösingsprojektet och de stora rysk-industriella satsningarna, som till stor del görts i Kazachstan.

Språkligt, religiöst och kulturellt står landet nära Turkiet.

Kazachstan gränsar till Ryssland, Turkmenistan, Uzbekistan, Tadzjikistan, Kirgisien och Kina. Landet är inte inblandat i några territoriella konflikter. Landets militära situation skulle vara helt oövertersk om det inte vore så att Kazachstan är ett av de tre länder (de övriga är Ryssland och Ukraina) som ligger över de gamla sovjetiska strategiska kärnvarnen. Kazachstan har hittills inte varit villigt att uppge sin ställning som kärnvapenmakt, något som mot bakgrund av den instabila politiska situationen inger betydande oro.

Kirgisien

I princip har fria val genomförts, men det finns bara en enda kandidat vid presidentvalet, ex-kommunisten Askar Akajev. För att vara vald vid sådana omständigheter är han dock fortfarande liberal och än så länge är gammalkommunisterna i opposition. I samband med val till Kirgisien är dock partipolar av den gamla skolan vid makten. Den reallibet begränsade friheten som landet trots allt åtnjuter sitter därför trångt.

Lettland

Landet har hållit fria val och valt en borgerlig regering under Vaidis Birzaks och en borgerlig president, Guntis Ulmanis. Västvärlden lutar gammalkommunisterna på chansen att återta makten, som de lyckats med i flera andra i sovjetrepubliker, men det tros bli svårt om de demokratiska institutionerna är på väg att konsolideras.

I grannländerna, främst Tadzjikistan, deltar ryska trupper i militära operationer. Kirgisien har dock hittills klarat sig undan att bli inblandad. Landet ingår formellt i OESS militära strukturer.

Landet upprätthåller förbindelser med Turkiet, med vilket det finns både språklig och kulturell gemenskap. Det är också den enda republiken i Centralasien som lyckats visa upp en så anständig bild av de märskliga närighheterna att kontaktnerna med USA har kunnat utvecklas positivt.

Historiskt och kulturellt beringade motsättningar mellan den kirgiska majoriteten och den uzbekiska minoriteten (som är majoritet i sydöst) resulterade i strider med humanitära dödsfall 1990. Konflikten har hundratals offer och ligger latent kvar.

Det finns fortfarande ryska trupper i Lettland, trots Måten från Boris Jeltsin om deras tillbakadragande. Av geografiska skäl är Lettland mycket svåröversikt och helt utärnat är Rysslands valfrija.

Av de baltiska staterna har Estland traditionellt varit orienterat mot Sverige-Finland och Litauen mot Tyskland-Polen. Lettland har hamnat på mellanhand. Dock har letter spelat en betydande roll i den ryska revolutionen 1917 och letarna har länge ansetts gå besjämnas ärenden. Idag satsar Lettland återvändning i Väst, ett terrum som Sverige skulle kunna fylla.

Lettland hade redan under mellankrigstiden en betydande rysk minoritet. Den har kraftigt försämrats under den sovjetiska ockupationsiden och oöversiktligt mer än hälften av invånarna är letter. Närvaron av en stor rysk minoritet är ett betydande problem. En stor del av ryssarna är icke officerer i Rödha armén, som lätt pensionerar sig i det relativt välordnade Lettland.

Litauen

Två fria val har hållits. I det första vann nationalsittarna (främst fihetstidningen Vytautas Landsbergis), men i det andra valet (1992) lyckades det reformerande kommunistpartiet under Algirdas Brauzas åtnämma makten. Brauzas stöd visserligen upp för Litauen i frjgörelsen från Sovjet, men hans bekvämd och partiets politik övrigt är illavärdande. Gamlekommunisternas påtryckningar på landet i form av inrägna energileveranser från Ryssland blödd till valutaglän. Demokratin sitter välgång.

Moldavien

Landet har genomgått "val" enligt gammal kommunistisk metod. Presidenten Mircea Snegur har visserligen avsnagit kommunismen, men har byggt upp hela sin politiska karriär som kommunist i det gamla Sovjet-Moldavien.

Litauen är ett utpräglat katolskt land. Katolska kyrkan blödd till att samla oppositionen, men spelade inte alls samma viktiga roll som i Polen.

Litauen finns en betydande polsk minoritet. Landet har traditionellt haft goda förbindelser med Tyskland. Ockupationerna har varit en konstant väst-öst.

Ryssar och polacker utgör vardera knappt 10 procent av befolkningen. Ryssarna tillhörde i stor utsträckning ockupationernas "härskarklass", men polackerna har bott i huvudsak i områden som idris tillhör Polen.

Fullt inbördesrig har idris pågått i Moldavien, men för tillfället råder repressiva. Det finns betydande ryska trupper styrkor i landet, styrkor som kontrollerar olika minoritetsgruppers uppströvar. Landets möjlighet att förhålla en framtida status som rysk vasall ligger dels i en möjlig förening med Rumänien, dels i att landet faktiskt inte har någon gemensam gräns med Ryssland utan endast med Ukraina och Rumänien.

Landet är ortodox kristet.

Den enda naturliga kopplingen väster ut finns till Rumänien (moldaverna talar i princip rumänska). Några direkta kontakter med "riktiga" västländer att tala om finns inte.

Salin har ställt till det i Moldavien som på så många andra ställen. Genom att lösa en del ryskspråkiga områden (där om föder Dnjestr) till sovjetrepubliken Moldavien skapades ett minoritetsproblem som inte lätts lösa. De nya moldaviska ledarna vill gärna behålla de ryska områdena, medan ryssarna vill bryta sig lös och därför har proklamerat den självständiga republiken Trans-Dnjestr (som inte erkänns av Moldavien). Det finns också en gauzarsk folkgrupp i södra Moldavien. De har krävarat sin del av landet självständigt.

Ryssland

Måldkampen i Ryssland börjar fram och tillbaka. På det lokala planet har i huvudsak de gamla kommunistiska politikerarna kvar sina maktpositioner, men på nationell nivå är kampen ännu inte avgjord mellan reformerarna (för stället för väl president Boris Jeltsin räknas då, även om han har ett förlust som kommunistpartiledare i Sverdslovsk eller Jeltsinrennbygd som staden nu står heter). Gamlekommunisterna har till oktober 1993 kontrollerat parlamentet, som först i december skulle väljas på demokratiskt sätt. Situationen är svårbedömd. För närvarande råder en viss yttrandefrihet, men framstegen i riktning mot demokrati är ytterst bygg samma.

Den traditionella ryska ortodoxa kyrkan kontrollerades av kommunistpartiet och KGB. Den har inte frigjort sig från sebot som det politiska livet, men varit ett visst ökat mått av utrymme. Kyrkan har haft en förhållandevis svag ställning i landet.

Som centrum i den gamla supermakten Sovjetunionen har Ryssland spelat i en helt annan division än övriga länder som tas upp här. Landet har inte behovt böda utåt, utan istället väntat om sina egna imperialistiska intressen.

I Ryssland finns ett stort antal minoriteter, som i vissa delar av landet kan utgöra majoritet. I Tjetjen-republiken har det gått så långt att invånarna utöpat en självständig republik. Även på andra ställen i den stora ryska federationen finns minoritetsgrupper. Vägröde konflikter pågår på flera håll, bl a i Kaukasus-området.

Rysslands utgör ett latent hot mot hela omvärlden den dag ordningen är ännu osäker och en aggressiv regering blir vid makten. Kärnsrensensien och förtan är särskilt impotente.

Ryssland är ansvare till Sovjetunionens supermaktsstatus, men det kaos som råder har i hög grad devalverat Rysslands militära ställning. Idag är de militära styrkorna dåligt motiverade och dåligt utbildade, men fortfarande finns en imponerande vapenarsenal, som naturligtvis utgör ett latent hot mot hela omvärlden den dag ordningen är ännu osäker och en aggressiv regering blir vid makten. Kärnsrensensien och förtan är särskilt impotente.

Tadzjikistan

Det är "gendzjappan" som styr Tadzjikistan. Många, varjor och försvinnanden är vanliga. Gamla kommunisterna under Rachmon Nabijev har återtagit makten med militära medel i december 1992. Strider pågår dock fortfarande.

Turkmenistan

Den gamla kommunistledaren Saparmatov Nijazov har hela tiden hållit Turkmenistan i ett fast grepp. Inga närmvärda reformer har genomförts. Nijazov var enda kandidat i "presidentvalet" 99,8 procent deltog i valet och 99,5 procent av dessa röstade på Nijazov.

Ukraina

Det gamla systemet har inte kvar sin makt omedelbart, men i praktiken har den gamla koalitions måttul kontroll över Ukraina. Några reformer värdas nämnt har inte genomförts. Parlamentet valdes under Gorbatjovs tid och presidenten Leonid Kravtjuk är gammal kommunistpartiet med över 30 år i partiet. I parlamentet tillts en viss opposition (från och Nya Ukraina), men några fria val i västvärldsk mening har inte genomförts. De skall hållas i december 1993.

Uzbekistan

De gamla kommunisterna har kvar omedelbart makt. President Islam Karimov ställde upp för kuppmännen i Moskva i augusti 1991 och har följat de främsta oppositionsledarna. "Välet" genomförs på klassiskt sovjetiskt sätt.

Vitryssland

Några få vill ha inte hållas, men presidenten Sjaraljev Sjutjev är förtärlig för liberal och demokratisk i sina uttalanden. Han har inte haft någon position inom kommunistpartiet. I praktisk politik ser det ut att eroderas ut. Sjutjev välldes redan under den gamla kommunistiken.

Planhushållningssystemet är ograverat av den gamla typen.

Landet är muslimskt (sunnimuslimskt).

Det finns ryska trupper i Tadzjikistan, som försökt kontrollera de etniska motsättningarna i landet, men de har också besträvat gammalkommunisterna i deras återtagande av makten.

Landet är muslimskt (sunnimuslimskt).

Det finns ryska trupper i Turkmenistan.

Turkmenerna talar ett med turkiska besläktat folk och riktar sina blickar mot Ankara. Turkmenerna finns också i Afghanistan, Iran och Irak.

En klassisk planekonomi, inte ens de blygsamma reformer som genomförts i Ryssland har Ukraina vågat sig på. Premiärminister Leonid Kujima tvangs lämna in sin avskedsansökan i maj 1993 sedan han föreslagit marknadsinriktade ekonomiska reformer.

Landet är en av de tre strategiska kända- vapermakter som uppstår på ruinerna av Sovjetunionen. Ukraina har lovat att avveckla kärnvapnen, men dragit ut på det praktiska genomförandet - en del missiviser att gammalkommunisterna försöker få Ukraina att dra tillbaka sina ibotten. En segrastrogen konflikt rörande uppdelningen mellan Ryssland och Ukraina av den sovjetiska Sverdrövsforten slutade med att Ukraina sålde sin andel av fortet till Ryssland i utbyte mot skuldförskott.

Ukraina har länge varit isolerat i omvärlden. Ukrainarna i väst tar gärna om Karl XII som den sista politiska ledaren som visade Ukraina respekt och Sverige har därför ett gott namn bland ukrainarna. Miljöer ukrainarna lever i exil i Storbritannien, USA och Kanada, men den nya ukrainska staten har inte utnyttjat detta förhållande.

Inga ekonomiska reformer värdas nämnt har genomförts. Det gamla planhushållningssystemet fortsätter som tidigare.

Landet är muslimskt (sunnimuslimskt).

Landets främsta militära betydelse har bestämt att det under Sovjet-tiden gränsat till Afghanistan. För närvarande spelar dock detta förhållande inte någon större roll.

Inga närmvärda reformer värdas nämnt har genomförts i planhushållningssystemet.

Kommunistregimen har följt sin linje, men den ortodoxa kyrkan är någorlunda stark.

Vitryssland är i förhållande till sin folk- mängd och yta oerhört starkt rustat. Landet har i ca 3500 stridsvagnar. De vitryska sällena är öppna och svåra att förovara.

Landet är språkligt och kulturellt nära besläktat med Iran. Många tadzjiker bor också i Afghanistan.

Omkring en miljon människor i Tadzjikistan är uzbekier. Det finns också en rad andra minoritetsfolk. De etniska motsättningarna är svåra och har lett till omfattande konflikter. Ryssar har i stor utsträckning flytt till Ryssland, medan sovjetiska muslimska tadzjiker flyttat undan kommunisterna till grannlandet Afghanistan.

Vid sidan av den ryska härskarklassen finns uzbekier, kazacher och tadzjiker.

Mer än 90 procent av befolkningen är ryssar. Stalin och Kruštjov såg till att Ukraina tillfördes även helt ryskspråkiga områden, bl a Krim. Den ryska befolkningen i dessa områden börjar nu tvivla om de verkligen vill tillhöra Ukraina (de röstade dock för Ukrainas självständighet när den följde ställdes). Ryska parlamentet har också agerat sådant för att i Ryssland införa visa ryskspråkiga områden i Ukraina.

Den största minoriteten i landet består av ryssar (10%). Ryssarna har röngts hårt av det självständiga Uzbekistans krav på att alla statsborgermän ska kunna uzbekiska. Totalitetsryssar har fått spörkan. Vid sidan av ryssarna är det främst grannfolken (tadzjiker, kazacher, turkmenier och kirgiser) som utgör vidiga minoriteter.

I Vitryssland finns framförallt polska och ukrainska minoriteter. Moskvasträngarna med polackerna har djupa historiska rötter.

Republikerna i f d Sovjet (7):

Azerbajdzjan – Där gamle KGB-chefen slängt ut demokraterna

Azerbajdzjan var det gamla tsaristiska Rysslands centrum för oljeutvinning. I huvudstaden Baku satsade bröderna Nobel (Alfreds bröder Robert och Ludvig) på oljeutvinning och blev kallade "Österns Rockefeller". Än idag spelar oljan en central roll för Azerbajdzjans ekonomi. Men än viktigare är det kommunistiska ekonomiska systemets förlamande hand över det land som kunnat vara en motsvarighet till Texas eller Kuwait.

Azerbajdzjan ligger söder om bergskedjan Kaukasus, men i motsats till de kristna grannrepublikerna Armenien och Georgien, som ibland brukar räknas till Europa, har Azerbajdzjan en asiatisk prägel. Landet är muslimskt och språket ligger nära turkiskan.

Viktigast i Azerbajdzjans geografi är den 80 mil långa kusten längs Kaspiska Havet. Det är där oljan finns. Annars är naturen omväxlande med såväl stäpper, områden med Medelhavsklimat (längs kusten och i vissa dalar) som karga bergstrakter. Det är torrt och jordbruksområdena måste därför konstbevattnas.

I bergen finns en rad kurorter kända för sina mineralhaltiga varmvattenkällor. I Azerbajdzjan finns också världens enda kuroort där det inte är en vattenkälla, utan en oljekälla, som anses ha hälsobringande egenskaper.

Här grundlade bröderna Nobel sin förmögenhet

Landets viktigaste industri är oljeindustrin. Och då är det inte bara fråga om själva utvinningen och bearbetningen av olja, utan också den mekaniska och elektriska industrin, som tillverkar den utrustning som används i oljeindustrin – i Azerbajdzjan och i en rad andra f d sovjetrepubliker. Oljeindustrin har också gett upphov till en ganska omfattande kemisk industri, bl a tillverkning av konstgödsel.

Det finns också en hel del mineraltillgångar vid sidan av oljan, t ex järn, svavel, tungspat, kobolt, marmor och molybden. Hade Azerbajdzjan fått förbli ett kapitalistiskt land hade det varit synnerligen välmående. Under bröderna Nobels tid sjöod landet av vitalitet och utvecklingskraft

En azerisk kvinna i traditionell folkdräkt.

och Ryssland var – tack vare utvinningen av olja i Baku-området – omkring sekelskiftet världens största oljeexportör.

På jordbruksområdet är vin, bomull och ris viktiga grödor, men det odlas också te, tobak, citrusfrukter, oliver, dadlar, fikon osv. Det finns också mullbärsträd som bas för odling av silkesmaskar.

De stora industrierna befinner sig fortfarande i statens ägo, men servicenäringarna har i viss utsträckning privatiserats under den nationalistregering som hade makten 1992-93. Dock var omvandlingen kanske inte så märklig eller märkbar, eftersom sovjetmakten i detta land, lika lite som i de övriga två Kaukasus-republikerna Georgien och Armenien, lyckats slå ihjäl den fria företagsamheten.

Azerbajdzjan var ett av de första länderna i det tidigare Sovjetunionen som införde en egen valuta, manat. Annars verkar det mesta i denna, av naturen oerhört rika republik, förbli vid det gamla byråkratiska systemet.

Turkiskorienterat sedan 1200-talet

Kulturellt och språkligt står Azerbajdzjan Turkiet nära. Turkiet har inte heller, efter Sovjetunionens fall, varit sent att utnyttja möjligheten till inflytande i området och har på olika sätt backat upp de turkiskorienterade muslimska republikerna Azerbajdzjan, Uzbekistan, Kirgisien och Kazachstan. Turkiet har alldeles slårskilt tagit Azerbajdzjans parti i

Yta: 86 600 km²

Folkmängd: 7,2 miljoner

Folkslag: Azerer 78%, ryssar 8%, armenier 8% (främst de som bor i Nagorno-Karabach), georgier 3%. Sedan den senaste folkräkningen 1987 har betydande folkflyttningar skett, andelen armenier är idag sannolikt betydligt lägre än vad siffrorna här anger.

Religion: Muslimsk, huvudsakligen shiiter.

Huvudstad: Baku med 1,7 miljoner invånare.

de fortsatt Ryssland, medan den södra delen låg under Persiens shah. Den gränsen består i huvudsak än idag och den azeriska folkgruppen i Iran uppgår till sammanlagt 8 miljoner människor.

Azerernas missnöje med ryssarna tog sig vid upprepade tillfällen uttryck i folkliga uppror. Det mest omfattande ägde rum i Kuba i nordligaste Azerbajdzjan 1837, men det var bara ett av många upprorsförsök.

De vita tog makten i Baku

Under den ryska revolutionen lyckades Azerbajdzjan bilda en självständig stat, kontrollerad av de vita (borgerliga), men 1920 tog kommunisterna makten och lät mördra tusentals demokrater. Bolsjevikernas maktövertagande var främst en militär fråga – Röda armén var starkast och hade mest vapen – men de hade även visst stöd från oljearbetarna i Baku. År 1922 bildades en transkaukasisk sovjetrepublik, som förutom Azerbajdzjan också omfattade grannländerna Armenien och Georgien. Först 1936 delades denna republik upp i sina tre beståndsdelar och Azerbajdzjan blev en egen sovjetrepublik.

Nagorno-Karabach – en svår konflikthård

Den egensinnige Stalin, som själv kom från grannlandet Georgien, ställde dock (som vanligt kanske man ska säga) till det, genom att fatta beslut om att det armeniskbefolkade området Nagorno-Karabach skulle tillhöra Azerbajdzjan. Bakgrunden var att Nagorno-Karabach före muslimerna

erövrings – för 1300 år sedan – tillhörde samma kultur som Azerbajdzjan i övrigt. I bergstrakterna i Nagorno-Karabach lyckades dock inte muslimerna ta makten och befolkningen förblev den kristna kyrkan trogen. Närmaste kristna fäste var Armenien och snart spreds via kyrkans förbindelser armeniska som folkligt språk i området. Det kanske här förtjänar att påpekas att turkiskan då ännu inte nått Azerbajdzjan i övrigt. Den armeniska befolkningen i Nagorno-Karabach fick sedan ordentlig påfyllning under detta sekel, främst efter de turkiska massakrerna på armenier i östra Turkiet under 1920-talet. I samband med dem flydde många armenier över gränsen och hamnade så småningom i Nagorno-Karabach.

Nagorno-Karabach ligger insprängt i Azerbajdzjan, till vilket å andra sidan hör området Nachitjevan, som ligger bortanför Armenien längs gränsen mot Iran och utan landförbindelse med övriga Azerbajdzjan. Nachitjevan bebos visserligen av azerer, men de talar persiska och det har väckts krav på att området skall förenas med Iran. Nagorno-Karabach var på 1700-talet ett eget khanat.

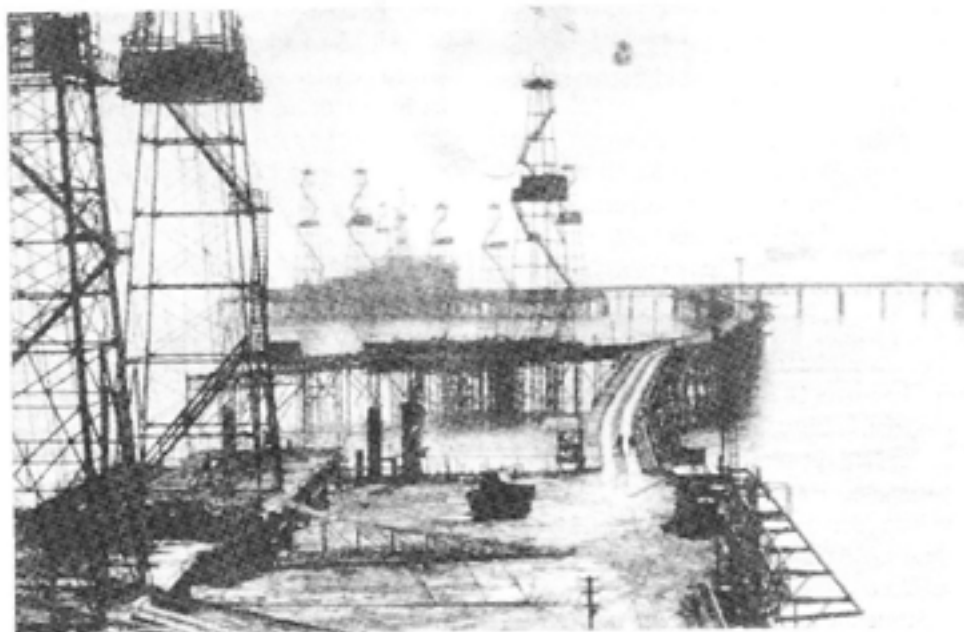
Gammal KGB-chef ny president

Idag kontrollerar armeniska trupper inte bara Nagorno-Karabach, utan också i stort sett området mellan Nagorno-Karabach och det egentliga Armenien. De azeriska försöken att först försvara det armeniskbefolkade området i Nagorno-Karabach och sedan de azeriska områdena, har varit sto-

konflikten med Armenien, dels på grund av armeniernas gamla fiendskap mot turkarna, dels på grund av önskan att konkurrera med Iran om inflytandet i Azerbajdzjan. Det bor fler azerer i norra Iran än i hela Azerbajdzjan.

Liksom andra länder i området har den ene erövraren efter den andre lagt under sig Azerbajdzjan. Landet var vid vår tideräkningens början känt som Medien, hamnade sedan under partherna, perserna och araberna. Djingis Khans och Timur Lenks mongoler fick dock aldrig full kontroll över området, först under Timur Lenks efterträdare inlemmades området i mongolernas väld. Då hade redan mängder av turkisktalande flyktingar undan mongolerna tagit sin tillflykt till området och det var på det sättet som azererna fick sitt nuvarande språk. Också den turkiske sultanen har varit azerernas härskare vid flera tillfällen. Azerbajdzjan har knappast alls varit en självständig enad nation under de senaste tvåtusen åren.

I slutet av 1700-talet tillhörde Azerbajdzjan den persiske shahen, men efter det rysk-persiska kriget 1804–1813 avträdde en stor del av området till Ryssland. Efter ytterligare ett krig delades landet vid freden i Turkmanstjai 1828 längs floden Araxes. Den norra delen av landet tillhör-

Oljefält i Kaspiska havet i närheten av huvudstaden Baku.

ra fiaskon, som bl a kostade den förre folkvalde presidenten Abulfaz Eltjibej en stor del av hans popularitet. På vägen av folkligt missnöje med de militära motgångarna kunde den gamle KGB-generalen och Breznev-anhängaren Geidar Alijev under försommaren 1993 återta makten. President Eltjibej tvangs föreslå Alijev till premiärminister och sedan se honom vald till parlamentets talman. Några veckor senare var president Eltjibej själv utmanövrerad och ersatt av Alijev. Han lät sig "väljas" till president i "allmänna" val i början av oktober 1993.

Geidar Alijev rekryterades till säkerhetsjanten 1941 och blev KGB-chef för Azerbajdzjan 1967. Han var partisekretär i Azerbajdzjan mellan 1969 och 1982 och gjorde sig känd för sin hänsynslöshet mot den demokratiska oppositionen, flyttade sedan till Moskva för att bli förste vice premiärminister i Sovjetunionen, men sparkades av Gorbatsjov 1987. Efter Azerbajdzjans självständighetsförklaring bidde han sin tid som talman i Naxitjevans parlament. Han har av Arkadij Waxberg kallats "den intelligentaste, lömskaste och mest beräknande av alla Breznevns medarbetare".

Striderna mellan armenier och azerer blossade upp redan under Sovjet-tiden.

Omfattande kravaller bröt ut i Baku redan 1988 och oron fortsatte under de följande åren. Högsta Sovjet i Nagorno-Karabach förklarade i juli 1988 att området skulle överföras från Azerbajdzjan till Armenien, vilket blev den utlösande faktorn bakom oroligheterna i Azerbajdzjan. I januari 1990 förklarade den azeriska folkfronten Azerbajdzjan som självständigt. Det var den första sovjetrepubliken som tog det steget och självständigheten överlevde en dag. Michail Gorbatsjov satte genast in Röda armén och den sovjetiska flottan i Kaspiska havet för att kväsa motståndet. Röda armén tog kontrollen, men 500 000 azerer samlades i protest till begravningen av offren för Sovjetmaktens attack.

Hittills har 15 000 människor dödat i striderna kring Nagorno-Karabach.

Utanför OSS – till i september 1993

På ett tidigt stadium hade gammelmunniserna ett starkt inflytande i Azerbajdzjan och partichefen Ajaz Motalibov välkomnade det misslyckade kuppförslöket i Moskva i augusti 1991. Motalibov hade själv lyckats bli "vald" i ett manipulerat parlamentsval i augusti 1990. Sedan kupp-männen fallit borde även Motalibovs dagar ha varit räknade, men han vände snabbt

180 grader, lämnade kommunistpartiet, som förbjöds, och lät sig väljas till president – utan motkandidat – i september 1991.

Den folkligt förankrade antikommunistiska folkfronten hade manövrerats ut. Motalibovs dagar var dock räknade och han tvangs avgå i mars 1992 efter omfattande demonstrationer. Inte främst för att han var kommunist utan på grund av det upptrappade våldet i konflikten om Nagorno-Karabach. Ytterligare en kommunist, Jagub Mamedov, blev president, men sommaren 1992 genomfördes för första gången i landets historia ett fritt presidentval. Nationalisten och antikommunisten Abulfaz Eltjibej fick 59 procent av rösterna. Några fria parlamentsval hölls dock aldrig.

Azerbajdzjans ursprungliga uppslutning kring Oberoende Staters Samvilde stannade upp under de omvälvande händelserna och Eltjibej såg till att anslutningen aldrig godkändes av parlamentet. De tidigare kommunistiska härskarna ansåg att det räckte med att de förklarade att landet anslutit sig till OSS, medan Eltjibej hävdade att landet aldrig gått med, eftersom det självständiga Azerbajdzjans parlament inte godkänt någon anslutning. Estland, Lettland, Litauen och Georgien förklarade genast att de inte hade för avsikt att ansluta sig till OSS. Övriga elva f d sovjetrepubliker, inklusive Azerbajdzjan, tillkännagav redan 1991 att de skulle ansluta sig, men i Azerbajdzjan stoppades anslutningen av parlamentet. OSS bestod därför länge av enbart tio stater. I slutet av september 1993 hade dock Alijev konsoliderat sin position så pass mycket att han kunde genomföra en formell anslutning till OSS.

Tidigare artiklar i serien har behandlat Kazachstan i nr 5 1992, Moldavien i nr 6 1992, Uzbekistan i nr 2 1993, Georgien i nr 3 1993, Ryssland i nr 4 1993 och Kirgisien i nr 5 1993.

Den störtade presidenten Abulfaz Eltjibej

Efter kommunismens fall- blir islam nästa globala hot?

Av Tommy Hansson

Muhammed är Guds apostel, och de, som följa honom, äro fruktansvärda mot de otrogna, men barmhärtiga mot varandra.

-Koranen, fyrtioåttonde suran:29

Islams historia är oupplösligen förenad med krig, blodsutgjutelse och hets mot "de otrogna", d v s människor av annan religiös övertygelse. Profeten själv ledde flera härnadsståg, och så sent som 1683 stod muslimska krigare utanför Wiens murar. 1686 stod slaget om Buda i Ungern.

Många fruktar i dag att den militanta muhammedanism, som är förknippad närmast med shia-sekten, efter kommunismens fall skall bli nästa globala hot mot den fria världens domäner.

Sprängattentat

Muslimska fundamentalister var ansvariga för ett uppmärksammat sprängattentat mot World Trade Center i New York i februari. Fyra månader senare greps åtta militanta muslimer i New York efter att ha skuggats av den federala polisen, FBI, efter attentatet.

Vid gripandet höll de på att blanda kemikalier till sprängämnen. Kemikalierna var av samma typ som de hemmagjorda sprängämnen vilka användes vid sprängningen i World Trade Center.

De gripna bestod av palestinier och egyptier samt några araber som hunnit bli amerikanska medborgare. FBI hävdade vid gripandet att de åtta hade långt gångna planer på nya attentat, bl a mord på FNs generalsekreterare Boutros Boutros Ghali (som av muslimska fundamentalister anses tillhöra förrädarna eftersom han är en egyptisk kristen) samt Egyptens sunnimuslimske president Hosni Mubarak. Också den republikanske amerikanske senatorm Alfonso D'Amato, en känd Israelvän och kritiker av muslimsk invandring till USA, skulle mördas.

De avslöjade planerna visar vilken typ av dåd muslimska extremister är beredda till. Deras verksamhet bör sättas i samband

med den utrikespolitiska utvecklingen under senare år, särskilt efter Berlinmurens fall och Sovjetunionens upplösning. Flera nu självständiga f d sovjetrepubliker – Turkmenistan, Azerbadzjan, Uzbekistan, Kazachstan, Kirgisien samt Tadzjikistan –

är muslimska.

Islam

Profeten Muhammed föddes i Mekka år 570, men då invånarna i hemstaden inte ville kännas vid den nya lära som han börjat

Ayatollah Shariatmadari talar till anhängare från fönstret i sitt hem i den iranska staden Qom. I förgrunden en med automatvapen beväpnad iransk revolutionsvakt.

predika vid 40 års ålder – islam, som har betydelsen "hängivenhet" eller "fullständig underkastelse under Guds vilja" – utvandrade han till Medina året 622. Detta är det år som motsvarar år 1 i den islamiska tidräkningen.

Muhammed kom på kollision med inhemska avgudadyrkare, judar och kristna, vilket kom att avspeglas i den "heligaste boken", Koranen, i form av maningar till hård framfart mot "de otrogna".

Efter Mohammeds död 632 erövrade hans beväpnade anhängare återstoden av Arabien, hela Egypten, Syrien och Palestina samt stora delar av Persien och norra Afrika. Muhammeds välde var av både politisk och religiös art, men någon större eller mer originell tänkare var profeten knappast. Koranen är således sammanställd från såväl kristna som judiska samt inhemska arabiska källor. Gestalter som Abraham, Mose och Jesus talas det ofta uppskattande om, men ibland blandas Muhammed ihop olika personer och förväxlar t ex Jesu moder Maria med Moses och Arons syster Mirjam.

Hur som helst visade sig de islamitiska väpnade skarorna vara ytterst framgångsrika och kunde så kompensera bristande logik i tron med svärdets kraft. År 732 hejdades de muslimska styrkorna i slaget vid Poitiers, sydväst om Paris, av den frankiske kungen Karl Martell, "Hammaren", och tvingades retirera över Pyrenéerna till det moriska Spanien. Det skulle dock dröja ännu 700 år innan Granada, det sista moriska kungariket, föll.

Det muslimska inflytandet i Europa fortsatte att minska och öka omväxlande till och med det Ottomanska kejsardömet, vilket expanderade till vad som i dag är Österrike, Ungern, Rumänien, Bulgarien och en stor del av Jugoslavien. Det var först med Balkankriget 1912–13 och Londonfördraget 1913 som resterna av islams kontroll över Europa fick ett slut.

Pronazism

I dag befinner sig islam åter på marsch, och det är naturligtvis det våldsförhållande som representeras av fundamentalistiska ledare som shejk Omar Abdul Rahman, den blinde förkunnaren av egyptiskt ursprung som från Jersey City i USA inspirerat till våldsdåd av typ sprängningen i World Trade Center, som oroar omvärlden mest av allt.

Det moderna islamiska våldets fader var den muslimske ledaren i Palestina, stormuf-

Den muslimska delen av världen omfattar ett bälte som sträcker sig från Nordvästafrika till de forna muslimska sovjetrepublikerna.

tin Hadj Amin al-Husseini av Jerusalem, som på 1930-talet anslöt sig till Hitlers militanta hållning mot judarna och tillbringade tiden för Andra världskriget som landsflyktig i Berlin. I ett brev till Adolf Hitler den 20 januari 1941 skrev stormuftin bl a följande:

"Den arabiska nationalismen är Ers Excellens tack och erklänsla skyldig, för att Ni i Era lysande tal gång efter annan tar upp Palestinafrågan. Jag önskar ge uttryck för min tacksamhet mot Ers Excellens och ber Ers Excellens vara försäkrad om den vänskap, sympati och beundran som det arabiska folket hyser för Er – store Führer – och för det tyska folket."

Under krigsförbrytarprocessen i Nürnberg efter kriget framlades bevis för att stormuftin varit en av de ivrigaste tillskyndarna av en total förintelse av judarna. 1947 bosatte han sig i Kairo, där han kom att leda angrepp på judiska församlingar och såg till att flyende nazistiska krigsförbrytare fick en fristad i landet.

Den 14 maj 1948 utropades staten Israel på FNs tillskyndan, något som hade föregåtts av upprepade pogromer i Syrien, Irak, Egypten, Libyen och Jordanien, alla starka muslimska länder. Hundratals judar dödades. Det var därför på intet sätt överraskande att Arabförbundet under Egyptens ledning gick till angrepp då den judiska staten utropades. Just före angreppet

uppmånade man de arabiska palestinierna att fly från det judiska området så att de senare, efter en kort tids landsflykt, skulle kunna återvända i de segrande arabiska arméernas spår.

Men varken i detta krig eller i något av de följande fem arabisk-judiska krigen gick den arabiska sidan segrande fram. Följden blev, att palestinierna förblev en grupp i landsflykt och som sådan cyniskt exploaterad av de omkringliggande arabiska staterna.

1952 kom Gamal Abdel Nasser till makten i Kairo i spetsen för en grupp tidigare protyska egyptiska officerare och blev ett slags panarabisk frälsargestalt med en starkt emotionell retorisk ådra. 1955 förklarade Nasser i en intervju för tidningen *New York Post*: "Jag kämpar inte enbart mot Israel utan även mot världssionismen och det judiska kapitalet."

Fundamentalismen i Egypten

Det var emellertid först med ayatollah Ruhollah Khomeinis maktövertagande efter shahens fall i Iran 1979 som världen på allvar fick upp ögonen för den muslimska fundamentalismens ansikte. Khomeini återvände då från sin landsflykt i Paris och etablerade omedelbart de normer som vägledde hans egen shia-muslimska sekt som högsta rättsnöre i Teheran. För Khomeinis mest extrema anhängare var det

en självklar strävan att återerövra åtminstone de landarealer som en gång låg under islamisk politisk och religiös kontroll.

Först måste emellertid de egna leden rensas från otrogna element, d v s anhängare av islams majoritetsinriktning, sunnimuslimerna. Därefter kan den verkliga erövringen ta sin början. För judar finns enligt shia-fundamentalismen inget hopp om frälsning, däremot kam kristna accepteras som proselyter och därmed undgå att drabbas av Muhammeds hämnande svärd inom ramen för Jihad, "det heliga kriget".

Det finns emellertid tecken på att Iran börjat mattas av som center för den islamiska världsrevolutionen. Symbolen för dagens islamiska extremism är naturligtvis Iraks diktator Saddam Hussein, som i sin erövringspolitik mycket medvetet och skickligt dels spelat på arabisk nationalism, dels framställt sig själv som en efterföljare till den bibliske kung Nebukadnessar av Babylon och dels utnyttjat arabernas islamiska identitet.

Som bekant var det Nebukadnessar som 586 f Kr erövrade Jerusalem och förde bort större delen av det judiska folket i fångenskap. I slutet av 1980-talet började Saddam bjuda in till internationella festligheter i det restaurerade Babylon för att anknyta till de forna stormaktstraditionerna.

Sanningen om Saddam är emellertid att det som betyder mest för honom är fortsatt makt – arabnationalismen, posera som en ny Nebukadnessar och framställa landet av sig själv som en muslimsk erövrare i Muhammeds eller Saladins efterföljd är endast hjälpmedel för att förbli vid

makten så länge som möjligt. Väldförändet på Kuwait och det som hände därefter i form av kriget i Persiska viken splittrade arabvärlden och bidrog till att öppna Kuwait och Saudi-Arabien för västerländskt inflytande.

Det största potentiella hotet mot västerlandet står möjligen att finna i den typ av islamisk fundamentalism som tycks sprida sig med raket fart i Egypten, som också tillhör pionjirländerna för Muhammeds religion. Det är i det perspektivet ingen tillfällighet att Omar Abdul Rahman är egyptier. Både moderata muslimer och kristna i Egypten fruktar att den nuvarande fundamentalistiska frammarschen – som bl a tagit sig uttryck i angrepp mot turistanläggningar – kan leda till ett ödesdigert maktovertagande med religionsförföljelse av samma typ som i Iran som en oundviklig följdverkan. Minns också att det var extremister av denna typ som mördade president Anwar Sadat 1981.

Förföljelse i begränsad skala förekommer redan i Mubaraks Egypten, där landets kopter, en kristen sekt som fanns i Egypten redan när Muhammeds armé lade landet under sig, farit illa ända sedan Nasser kom till makten 1952. Då inleddes också en koptisk utvandring som tilltog drastiskt i omfattning i slutet av 1960-talet. De flesta valde USA som tillflyktsort.

Invandring

Den islamiska invandringen till Västeuropa från främst Nordafrika men även från de muslimska staterna i det forna Sovjetunionen samt arabvärlden har tilltagit dra-

matiskt under senare år, också till Sverige. Detta sker samtidigt som arbetslöshet, socialt kaos, etisk uppluckring och korruption ökar i vår del av världen. Samtidigt fortsätter den blodiga konflikten i Bosnien-Herzegovina med oförminskad intensitet, vilket leder till en ström av flyktingar därifrån.

Det behövs ingen större fantasi för att inse, att denna utveckling kan leda till en katastrof. De muslimer, särskilt de ortodoxa, som kommit till Sverige har nu börjat ställa allt högre krav på att det svenska samhället skall anpassa sig enligt deras sätt att leva.

"Allt fler muslimska fundamentalister och deras barn ställer nu krav på särbehandling i grundskolan och skolledningen står utan lösningar på de stigande problemen", hette det i en nyhetsartikel i *Svenska Dagbladet* den 16 juni 1993. Det kan röra sig om att flickor kräver särskilda omklädnadsutrymmen, att elever inte vill bli undervisade om andra religioner, att man inte accepterar att Israel finns med på kartan i skolböcker eller att man inte vill ha undervisning som omfattar USA (för en troende ortodox muslim "Den stora Satan") i engelskundervisningen.

Risken med den ökade muslimska invandringen är, att den kan utnyttjas av fundamentalistiska extremister – Sverige är redan alltsedan 1970-talet en tillflyktsort för arabiska terrorister. Ett tecken på att myndigheterna är medvetna om problematiken demonstreras av, att SÄPO helt öppet i tidningsannonser eftersöker analytiker med speciella kunskaper om arabvärlden.

Böök försvann men Wechselmann finns kvar...

I en artikel av Tomas Forser om författaren och litteraturkritikern Fredrik Böök i *Journalisten* (nr 25 1993), organ för Svenska journalistförbundet, konstateras att dennes ställning som litterär "rikslikare" omintetgjordes genom Bööks ställningstagande för Tyskland och nationalsocialismen före och under Andra världskriget.

Att omdömeslöshet av detta monumentala slag renderade Böök utfrysning från det kulturella etablissemanget och ett förstört rykte förvänas av ingen och beklagas av få.

Då kan det förefalla mer uppseendeväckande att senare decenniernas apolo-

geter för kommunistiska diktaturländer såsom Sovjetunionen och Folkrepubliken Kina, för att nu inte nämna Albanien, Nordkorea och Kuba, ännu ej störtats från sina höga positioner.

Jag åsyftar personer av typ Maj Wechselmann, Sara Lidman, Jan Myrdal, Sven Lindqvist, Göran Palm och icke minst Pierre Schori, vilka i dag tycks vara precis lika litet ifrågasatta av eliten inom kulturliv och massmedia som när USA bombade Vietnam eller militärjuntan grep makten i Chile.

Då har ändå kommunismens totala misslyckande och brutala råhet tydliggjorts för en hel värld.

Jag kan tänka mig flera delförklaringar till varför Böök vältes över ända under det att Wechselmann och hennes själsfränder bland prosovjetiska och prokinesiska medlöpare alltjämt häckar i godan ro på de stora tidningarnas kultursidor. Ett skäl är otvivelaktigt att mediavänstern är förhållandevis intakt jämfört med de feta åren, något som i sin tur kan bero på att marxism-leninismen – trots sina praktiska misslyckanden – på något sätt besitter en intellektuell och eskatologisk dragningskraft som nazismen inte har.

Andra förklaringar finns säkert.

Tommy Hansson

BOK-NYTT

Den nya reformationen

Den marknadsekonomiska privatiseringsvågen har gradvis förflyttat samhällets tyngdpunkt från den politiska sektorn till individer och företag inom den privata sektorn. Inte heller "blandekonomins" förlovade land Sverige, av diverse bedömare utnämnt till "tredje vägens" idealsamhälle, har kunnat undgå att påverkas av den utvecklingen. Mats Johansson, chef för det marknadsekonomiska institutet Timbro, har tagit detta som intäkt för att tala om "den nya reformationen" i en bok med samma namn.

Johanssons behändiga skrift på 69 sidor lämpar sig förmodligen utmärkt som reselitteratur för stressade marknadsaktörer men är som uttömmande fakta-redovisning väl tunn. Att boken inte försetts med tryckår är en liten men dock lapsus som möjligen visar, att den tillkom-

mit i en hast.

Ändå kan det inte råda några tvivel om att Mats Johansson, en gång ledarskribent på *Svenska Dagbladet*, kan sina saker. Han är en god stilist som tar sitt uppdrag (ett ord som Johansson tycks vara särskilt förtjust i) som marknadsekonomins och den

västerländska demokratis för-svarare med tillbörligt allvar. Han skriver i sitt förord:

"Den nya reformation som väntar Sverige är av samma omfattning som en gång förmyelsen av kyrkan på 1500-talet. Luthers brytning med Rom motsvaras i dag av folkens utåg ur socialismens kyrkor och trosuppfattningar."

Liknelsen ligger naturligtvis nära till hands men har ändå inte fullständig relevans. För det första är det kyrkliga budskapet, som ju rör hela människan inklusive hennes själ, av betydligt mer omfattande art än marknadsekonomins principer vilka endast reglerar ett samhälles ekonomiska lagar. Om man skall vara riktigt noga var det dessutom inte Luther som bröt med Rom utan Rom som bröt med Luther; denne ville initialt sprida sitt budskap inom ramen för den existerande romerska kyrkan men tilläts inte göra det. Mot denna bakgrund tillkom den lutherska kyrkan.

Mats Johanssons analogi mellan socialismen och religionen är dock träffande, även om liknelsen har gjorts många gånger förr.

Den syn på tillvaron som Johansson ådagalägger i *Den nya reformationen* är marknadsekonomens. Utgångspunkten, att verkligheten står och faller med ekonomin, är förstås vanlig bland "moderata" konservativa som helst vill limpa sociala och kulturella frågeställningar ur den politiska agendan. Vänsterns hegemonisering av opinionsbildningen i USA visar dock, att detta inte är en särskilt framkomlig väg att gå. Att låta vänsterkrafterna få ensamrätt till delar av det politiska fältet kommer att straffa sig i längden.

Nu gör dock inte Mats Johansson anspråk på att i sin bok ge en helhetssyn på tillvaron. Han har valt att inom ett begränsat utrymme på ett lättfattligt sätt klarlägga den ekonomiska utvecklingen i vår tids Sverige. Det gör han bra. *Den nya reformationen* kan därför med fördel användas som marknadsideologisk orientering.

Tommy Hansson

Mats Johansson: Den nya reformationen. Svenskens väg från objekt till subjekt. Sellin & Partner. ISBN 91-7055-035-3.

CONTRA 1 1994

I kommande nummer av *Contra* kommer vi att ta upp frågan om USAs identitetskras – när Bill Clinton blev president stärktes vänsterradikalismen betydligt, vilket bl a medfört att Förenta staterna blivit ett nytt föredöme för den utopiska vänstern. Vi ska också granska det frikostiga stödet till svenska organisationer och presentera en ny bok om rättvisa och psykologi – en okänd varböld i det svenska rättsväsendet.

...kommer i december